

Briselē, 2022. gada 30. novembrī
(OR. en)

**Starpiestāžu lieta:
2022/0051(COD)**

**15024/1/22
REV 1**

**DRS 64
SUSTDEV 203
CODEC 1793
COMPET 928**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I)
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	6533/22
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 – vispārēja pieeja

I. IEVADS

1. Komisija 2022. gada 23. februārī iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei priekšlikumu direktīvai par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937¹.
2. Ierosinātajā direktīvā, kura pamatota uz LESD 50. un 114. pantu, paredzēti noteikumi par uzņēmumu pienākumiem saistībā ar faktiski un iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmuma pašu darbībā, to meitasuzņēmumu darbībā un tādās darbībās vērtības ķēdē, ko veic struktūras, ar kurām uzņēmumam ir nodibinātas darījuma attiecības. Tajā ir paredzēti arī noteikumi par atbildību par minēto pienākumu pārkāpumiem.

¹ 6533/22 + ADD 1.

3. Ierosinātās direktīvas mērķis ir izveidot horizontālu satvaru, lai veicinātu vienotajā tirgū darbojošos uzņēmumu ieguldījumu Savienības pārejā uz klimatneitrālu un zaļu ekonomiku saskaņā ar Eiropas zaļo kursu un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.
4. Eiropas Parlamenta Juridiskā komiteja (JURI) iecēla *Lara WOLTERS* kundzi (S&D, NL) par priekšlikuma referenti, lūdzot sniegt atzinumu astoņām komitejām, proti, Attīstības komitejai (*DEVE*), Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejai (*IMCO*), Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejai (*ITRE*), Ārlietu komitejai (*AFET*), Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejai (*ENVI*), Ekonomikas un monetārajai komitejai (*ECON*), Starptautiskās tirdzniecības komitejai (*INTA*) un Nodarbinātības un sociālo lietu komitejai (*EMPL*), no kurām pēdējās piecas ir iesaistītās komitejas. Paredzams, ka *JURI* komiteja 2023. gada marta beigās balsos par saviem grozījumiem Komisijas priekšlikumā un pieņems sarunu pilnvarojumu, un par sarunu pilnvarojumu ir paredzēts balsojums plenārsēdē 2023. gada maijā.
5. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums tika pieņemts 2022. gada 14. jūlijā ².

II. PADOMĒ VEIKTAIS DARBS

6. Padome 2022. gada 24. februāra sanāksmē uzklaušīja Komisijas prezentāciju par ierosinātās direktīvas saturu un mērķi.
7. Pēc BE delegācijas lūguma, ko atbalstīja ES delegācija, Vides padome 2022. gada 24. oktobrī tika informēta par darbu un progresu, kas panākts saistībā ar ierosināto direktīvu.

² 11489/22.

8. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2022. gada 26. oktobrī sniedza norādes turpmākam darbam. Pamatojoties uz delegāciju paustajām nostājām, kas tika sīkāk izvērstas Uzņēmējdarbības tiesību jautājumu darba grupā, prezidentvalsts Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 18. novembra sanāksmē iesniedza pārskatītu kompromisa tekstu, lai sagatavotu vispārēju pieeju priekšlikumam. Tomēr sanāksmē tika apstiprināts, ka, lai gan delegācijas vienotās par lielāko priekšlikuma daļu, nelielā skaitā jautājumu to domas joprojām dalās.
9. Pamatojoties uz minētajā sanāksmē paustajiem viedokļiem, prezidentvalsts Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 25. novembra sanāksmē nāca klajā ar jaunu kompromisa tekstu, lai pabeigtu gatavošanos vispārējai pieejai par tekstu. Dažas delegācijas joprojām puda bažas, jo īpaši par jauno jēdziena "darbību ķēde" definīciju, kas izklāstīta 3. panta g) punktā. Prezidentvalsts iesniedza pārskatītu kompromisa tekstu par minēto noteikumu, kas guva plašu atbalstu un kas ir iekļauts dokumentā 15024/22, lai Konkurētspējas padomē 2022. gada 1. decembrī panāktu vispārēju pieeju. Dažas delegācijas uztur izpētes atrunu par kompromisa tekstu.
10. Pēc diskusijām Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 25. novembra sanāksmē dažas delegācijas turpināja izvirzīt svarīgo jautājumu par to, vai būtu jāaptver regulēto finanšu uzņēmumu sniegtie finanšu pakalpojumi. Ņemot vērā to, ka dažu dalībvalstu nostājas kopš minētās sanāksmes ir mainījušās, prezidentvalsts uzskatīja, ka Pastāvīgo pārstāvju komitejai būtu jāturpina izskatīt šo svarīgo jautājumu, gatavojoties Konkurētspējas padomei.

11. Diskusijas Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 30. novembra sanāksmē koncentrējās uz jaunu prezidentvalsts kompromisu par regulētu finanšu uzņēmumu sniegtu finanšu pakalpojumu aptveršanu ierosinātajā direktīvā. Dažas delegācijas joprojām pauda bažas un saglabāja izpētes atrunas par tekstu. Prezidentvalsts secināja, ka iesniegtais kompromiss tiks iekļauts konsolidētajā kompromisa tekstā un nosūtīts Padomei (Konkurētspēja) 2022. gada 1. decembrī, lai panāktu vienošanos par vispārēju pieeju. Pārskatītais kompromisa teksts pašreizējā redakcijā pēc tā izskatīšanas Pastāvīgo pārstāvju komitejā 2022. gada 30. novembra sanāksmē ir izklāstīts šīs piezīmes pielikumā. Izmaiņas salīdzinājumā ar Pastāvīgo pārstāvju komitejai jau iesniegto teksta redakciju³ ir atzīmētas šādi – papildinājumi ir izcelti **treknrakstā un pasvītroti**, bet svītrojumi atzīmēti ar [...].

III. KOMPROMISA GALVENIE ELEMENTI

A. Darbības joma (2. pants)

12. Direktīvas 2. pantā ir noteikta ierosinātās direktīvas piemērošanas joma attiecībā uz personām un noteikti kritēriji, pēc kuriem nosaka, kuriem uzņēmumiem būtu jāveic pienācīga rūpība (2. panta 1. un 2. punkts). Kritēriju pamatā ir ES uzņēmumu darbinieku skaits un neto apgrozījums pasaulē, un attiecībā uz ārpussavienības uzņēmumiem – to neto apgrozījums Savienībā. Kritēriji būtu jāizpilda atsevišķu uzņēmumu līmenī, kā to ierosinājusi Komisija, bet divus finanšu gadus pēc kārtas. Turklāt ir ieviests noteikums, kas ļauj uzņēmumiem dažus pienācīgas rūpības pienākumus izpildīt grupas līmenī (4.a pants).
13. Attiecībā uz ārpussavienības uzņēmumiem – ja tie izpilda Savienībā sasniegtā neto apgrozījuma kritēriju, tie ietilptu ierosinātās direktīvas darbības jomā attiecībā uz personām neatkarīgi no tā, vai tiem Savienībā ir filiāle vai meitasuzņēmums. Direktīvas 21. panta 1.a punktā ir iekļauts jauns noteikums, saskaņā ar kuru Komisijai būtu jāizveido droša sistēma informācijas apmaiņai par tādu ārpussavienības uzņēmumu neto apgrozījumu Savienībā, kuriem nav filiāles ES vai kurām ir filiāles vairākās dalībvalstīs, lai noteiktu kompetento dalībvalsti.

³ 15024/22.

14. Darbības jomas vispārējā loģika un darbinieku skaita un neto apgrozījuma robežvērtības ir saglabātas tādas kā Komisijas priekšlikumā. Tomēr kompromisa tekstā ir iekļauta arī pakāpeniskas ieviešanas klauzula un viena gada "*vacatio legis*" periods starp transponēšanas perioda beigām un ierosinātās direktīvas noteikumu piemērošanu (30. pants), lai nodrošinātu nesenu ieviesto noteikumu proporcionalitāti, ko atbalstīja daudzas delegācijas. Tāpēc ierosinātās direktīvas noteikumus vispirms piemēro ļoti lieliem uzņēmumiem, kuriem trīs gadus pēc stāšanās spēkā ir vairāk nekā 1000 darbinieku un kuru neto apgrozījums pasaulē ir 300 miljoni EUR, vai – attiecībā uz ārpussavienības uzņēmumiem – 300 miljoni neto apgrozījums Savienībā.
15. Lai vēl vairāk precizētu ierosinātās direktīvas darbības jomu, augsta riska nozaru saraksts (2. panta 1. punkta b) apakšpunkts) tika papildināts ar jaunu pielikumu (II pielikums), kurā ietverti *NACE* kodi, kas atbilst uzskaitītajām nozarēm.
16. Regulas 2. pantam ir pievienota sīki izstrādāta pārskatīšanas klauzula (29. pants), saskaņā ar kuru Komisija ziņo un izvērtē, vai nākotnē ir jāpārskata darbinieku skaita un neto apgrozījuma robežvērtības, augsta riska nozaru saraksts un – attiecībā uz ārpussavienības uzņēmumiem – Savienībā sasniegtā neto apgrozījuma kritērijs. Turklāt Komisijai būtu arī jāziņo un jāizvērtē, vai individuālā pieeja nebūtu jāmaina uz konsolidētu pieeju, kā arī, vai būtu jāpārskata ierosinātās direktīvas darbības joma attiecībā uz personām, lai aptvertu citas juridiskas personas, kas izveidotas kā tiesiskās formas, kuras atšķiras no tām, kuras pašlaik paredzētas ierosinātajā direktīvā.

B. Definīcijas (3. pants)

i. Uzņēmējdarbības partneris (3. panta e) un f) punkts)

17. Komisijas ierosinātā iedibināto darījumu attiecību definīcija tika svītrotā no 3. panta f) punkta, jo tika atcelts viss jēdziens. Tā vietā tiek izmantota tikai 3. panta e) punktā minētā "darījuma partnera" definīcija ("darījuma attiecības", kā to ierosinājusi Komisija). Lai nodrošinātu iespējas uzņēmumiem un pielāgotos starptautiskajam regulējumam, priekšlikumā tika nostiprināta uz risku balstītā pieeja, galvenokārt grozot 6. pantu (nelabvēlīgās ietekmes reģistrēšana un padziļināts izvērtējums) un ieviešot jaunu 6.a pantu par prioritātes noteikšanu nelabvēlīgai ietekmei. Ja nav iespējams vienlaikus novērst visu nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumi piešķir prioritāti nelabvēlīgajai ietekmei, pamatojoties uz tās smagumu un iespējamību, un vispirms pievēršas visbūtiskākajai ietekmei, tikai pēc tam risinot mazāk būtisku ietekmi. Nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu novērtē, pamatojoties uz tās smagumu, skarto personu skaitu vai ietekmētās vides apmēru un grūtībām atjaunot situāciju, kas pastāvēja pirms ietekmes.

ii. Darbību ķēde (3. panta g) punkts)

18. Komisijas priekšlikumā ietvertais termins "vērtības ķēde" ir aizstāts ar neitrālu terminu "darbību ķēde", lai atspoguļotu dalībvalstu atšķirīgos viedokļus jautājumā par to, vai aptvert visu "vērtības ķēdi" vai ierobežot darbības jomu, attiecinot to tikai uz "piegādes ķēdi", un lai izvairītos no pārpratumiem ar jau esošajām definīcijām, jo termina saturs ir mainīts.

19. Attiecībā uz jēdziena "darbību ķēde" saturu kompromisa teksts no pilnas "vērtības ķēdes" koncepcijas pavirzījās piegādes ķēdes koncepcijas virzienā, pilnībā izslēdzot uzņēmuma produktu vai pakalpojumu sniegšanas posmu. Lai uzlabotu juridisko skaidrību, ierosinātajā jēdziena "darbību ķēde" definīcijā tika iekļauts to darījuma partneru darbību saraksts, uz kurām tas attiecas. Tā kā šīs darbības jau bija minētas 18. apsvērumā, prezidentvalsts tās pārcēla uz teksta rezolutīvo daļu. Turklāt tika pievienots atbrīvojums attiecībā uz produktiem, kuriem piemēro eksporta kontroli (t. i., divējāda lietojuma preces un ieroči), saistībā ar šādu produktu izplatīšanu, transportēšanu, uzglabāšanu un iznīcināšanu. Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 25. novembra sanāksmē tika veikti turpmāki grozījumi, lai precizētu definīcijas augšupējās un lejupējās daļas.
- C. Regulēti finanšu uzņēmumi (2. panta 8. punkts, 3. panta a) un g) punkts, 6. panta 3. punkts, 7. panta 6. punkts, 8. panta 7. punkts un 10. panta 2. punkts, 29. panta ca) punkts)**
20. Pēc turpmākām diskusijām Pastāvīgo pārstāvju komitejas 2022. gada 30. novembra sanāksmē par to, vai būtu jāaptver regulēto finanšu uzņēmumu sniegtie finanšu pakalpojumi, tika iesniegts kompromisa teksts nolūkā kļiedēt dažu delegāciju atlikušās bažas, katras dalībvalsts ziņā atstājot lēmuma pieņemšanu par to, vai, transponējot direktīvu, iekļaut vai neiekļaut regulētu finanšu uzņēmumu sniegtus finanšu pakalpojumus. Šajā sakarā tika ieviestas izmaiņas 2. panta 8. punktā, 3. panta g) punktā, 10. panta 2. punktā un 29. panta ca) punktā. Saistītie apsvērumi Nr. 19, 34, 36.b, 39, 41.b, 43 un 70 tika attiecīgi grozīti.
21. Attiecībā uz tādu regulētu finanšu uzņēmumu definīciju, uz kuriem attiektos ierosinātās direktīvas darbības joma, kompromisa tekstā nav iekļauti finanšu produkti (t. i., alternatīvo ieguldījumu fondi (AIF) un pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumi (PVKIU)). Dalībvalstīm tika dota iespēja nepiemērot ierosināto direktīvu pensiju iestādēm, kas saskaņā ar piemērojamiem ES tiesību aktiem tiek uzskatītas par sociālā nodrošinājuma sistēmām.

22. Darbību ķēdes definīcija attiecībā uz regulētiem finanšu uzņēmumiem tika grozīta, lai nodrošinātu skaidrību par to, kuri finanšu pakalpojumi būtu jāaptver, ja dalībvalsts nolemj direktīvu piemērot šādu finanšu pakalpojumu sniegšanai, vienlaikus izslēdzot ieguldījumu darbības to specifikas dēļ. Ja dalībvalsts nenolemj direktīvu piemērot regulētu finanšu uzņēmumu sniegtiem finanšu pakalpojumiem (lai aptvertu darbību ķēdes lejupējo daļu), regulētu finanšu uzņēmumu darbību ķēdei vajadzētu būt tādai pašai kā pārējo dažādu ekonomikas nozaru uzņēmumu darbību ķēdei.
23. Ja dalībvalsts nolemj direktīvu piemērot regulētu finanšu uzņēmumu sniegtiem finanšu pakalpojumiem, būtu jāprasa, lai regulētie finanšu uzņēmumi identificētu nelabvēlīgo ietekmi savu darījuma partneru darbībā tikai pirms finanšu pakalpojuma sniegšanas (6. panta 3. punkts). No tā izrietošais atbrīvojums tika ieviests attiecībā uz pienākumu uzraudzīt nelabvēlīgo ietekmi saskaņā ar 10. panta 2. punktu, lai attiecībā uz to uzņēmumu darījuma partneru darbībām, kuriem tie sniedz finanšu pakalpojumus, tiem būtu jāuzrauga tikai tā nelabvēlīgā ietekme, kas tika identificēta pirms finanšu pakalpojuma sniegšanas.
24. Pēdējais izmaiņu kopums šajā jautājumā tika ieviests, lai risinātu regulēta finanšu uzņēmuma pienākumu uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības (7. panta 6. punkts un 8. panta 7. punkts), ja neviens no atbilstīgajiem pasākumiem, kas veikti, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, nav bijis sekmīgs. Atkāpjoties no šā vispārējā pienākuma, regulētiem finanšu uzņēmumiem, kas sniedz finanšu pakalpojumus, netiek prasīts uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības. Tomēr šādā gadījumā uzņēmums uzrauga nelabvēlīgo ietekmi, vienlaikus cenšoties to novērst.

D. Cīna pret klimata pārmaiņām (15. pants)

25. Pēc daudzu dalībvalstu lūguma noteikuma par cīņu pret klimata pārmaiņām teksts ir pēc iespējas saskaņots ar Direktīvu par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu (*CSRD*), kuru drīzumā paredzēts pieņemt, ietverot īpašu atsauci uz minēto direktīvu, lai izvairītos no problēmām ar tās juridisko interpretāciju, vienlaikus izvairoties no uzņēmumu pienākumu paplašināšanas saskaņā ar šo pantu.
26. Tā kā dalībvalstis ir ļoti nobažījušās par Komisijas ierosināto noteikumu, kas sasaista direktoru atalgojuma mainīgo daļu ar viņu ieguldījumu uzņēmuma uzņēmējdarbības stratēģijā un ilgtermiņa interesēs un ilgtspējā, šis noteikums ir svītrots (15. panta 3. punkts). Direktoru atalgojuma forma un struktūra ir jautājumi, kas galvenokārt ir uzņēmuma un tās attiecīgo struktūru vai akcionāru kompetencē. Delegācijas aicināja neiejaukties dažādajās korporatīvās pārvaldības sistēmās Savienībā, kas atspoguļo dalībvalstu atšķirīgos viedokļus par uzņēmumu un to struktūru lomu direktoru atalgojuma noteikšanā.

E. Civiltiesiskā atbildība (22. pants)

27. 22. pants ir būtiski grozīts, lai panāktu juridisko skaidrību, noteiktību uzņēmumiem un lai novērstu nepamatotu iejaušanos dalībvalstu saistību tiesību sistēmās. Tekstā tika precizēti četri nosacījumi, kas jāizpilda, lai uzņēmumu varētu saukt pie atbildības, proti, kaitējums, kas nodarīts fiziskai vai juridiskai personai, pienākuma neizpilde, cēloņsakarība starp kaitējumu un pienākuma neizpildi un vaina (tīša rīcība vai nolaidība), un tika iekļauts vainas elements.
28. Turklāt kompromisa tekstā bija skaidri paredzētas to personu tiesības uz pilnīgu kompensāciju, kuras cietušas no nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām vai vidi. No otras puses, tiesībām uz pilnīgu kompensāciju nevajadzētu izraisīt pārmērīgu kompensāciju, piemēram, paredzot sodoša rakstura zaudējumu atlīdzināšanu.

29. Turklāt tika precizēta uzņēmuma un meitasuzņēmuma vai darījuma partnera solidārā atbildība un civiltiesiskās atbildības primārā un obligātā piemērojamība. Visi šie skaidrojumi un precizējumi ļāva svītrot garantiju uzņēmumiem, kuri meklēja līgumiskas garantijas no saviem netiešajiem darījuma partneriem, pēc tam, kad šis noteikums tika stipri kritizēts par stingro paļaušanos uz līgumiskām garantijām.

F. Direktoru pienākumi (25. un 26. pants)

30. Komisijas priekšlikumā tika reglamentēts direktoru rūpības pienākums (25. pants) un noteikts ES uzņēmumu direktoru pienākums izveidot un pārraudzīt pienācīgas rūpības darbības un pielāgot korporatīvo stratēģiju, lai ņemtu vērā identificēto nelabvēlīgo ietekmi, un pieņemti pienācīgas rūpības pasākumi (26. pants).

31. Ņemot vērā lielās bažas, ko paudušas dalībvalstis, kuras uzskatīja, ka 25. pants ir neatbilstoša iejaukšanās valsts noteikumos attiecībā uz direktoru rūpības pienākumu un, iespējams, apdraud direktoru pienākumu rīkoties uzņēmuma interesēs, noteikumi no teksta ir svītroti.

32. Tā kā 26. panta saturs bija cieši saistīts ar pienācīgas rūpības procesu, pants tika svītrots un tā galvenie elementi tika pārvietoti uz noteikumu par pienācīgas rūpības integrēšanu uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās (5. panta 3. punkts), ņemot vērā korporatīvās pārvaldības sistēmu daudzveidību un uzņēmumu brīvību regulēt savus iekšējos jautājumus.

G. I pielikums un nelabvēlīgas ietekmes definīcijas (3. panta b) un c) punkts)

33. Ierosinātās direktīvas I pielikumā ir veiktas būtiskas izmaiņas, kuru galvenais mērķis ir padarīt pienākumus pēc iespējas skaidrākus un vieglāk saprotamus uzņēmumiem, vienlaikus nodrošinot juridiski stabilu pamatu. I pielikuma loģika ir uzskaitīt konkrētas tiesības un aizliegumus, kuru pārkāpšana vai aizskaršana rada nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām (3. panta c) punkts) vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi (3. panta b) punkts). Lai labāk izprastu, kā šīs tiesības un aizliegumi būtu jāinterpretē, I pielikumā ir atsaucies uz starptautiskiem instrumentiem, kas kalpo par atskaites punktiem.

34. Lai nodrošinātu leģitimitāti atsaucei uz starptautiskiem instrumentiem, kas ir juridiski saistoši tikai valstīm, un ievērojot I pielikuma vispārējo loģiku, I pielikums attiecas tikai uz tiem starptautiskajiem instrumentiem, kurus ratificējušas visas dalībvalstis. Kopumā kompromisa teksta I pielikumā ir minēti tikai tādi pienākumi un aizliegumi, ko var ievērot uzņēmumi, ne tikai valstis.
35. Attiecībā uz I pielikuma cilvēktiesību daļu – tā attiecas tikai uz juridiski saistošiem starptautiskiem instrumentiem, kas ir atzīti par minimuma instrumentu sarakstu starptautiskajā sistēmā. Attiecībā uz I pielikuma vides daļu – ir pievienots ierobežots skaits īpašu papildu pienākumu un aizliegumu saskaņā ar starptautiskajiem vides instrumentiem, kuru pārkāpšana rada nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.
36. Turklāt ir precizētas nelabvēlīgas ietekmi uz vidi un cilvēktiesībām definīcijas. Turklāt tā sauktā visaptverošā klauzula, kas iekļauta Komisijas priekšlikumā, ir saglabāta, lai nodrošinātu cilvēktiesību nedalāmību, taču tā ir rūpīgi precizēta, lai uzņēmumiem nodrošinātu maksimālu paredzamību.

IV. NOBEIGUMS

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts uzskata, ka teksts ir līdzsvarots kompromiss starp delegāciju paustajiem viedokļiem. Tādēļ Padome tiek aicināta Padomes (Konkurētspēja) 2022. gada 1. decembra sanāksmē vienoties par vispārēju pieeju, pamatojoties uz pielikumā izklāstīto tekstu, un pilnvarot prezidentvalsti sākt sarunas ar Eiropas Parlamentu.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

**par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES)
2019/1937**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 50. panta 1. punktu, 2. punkta g) apakšpunktu un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁴,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienība ir dibināta, pamatojoties uz cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību ievērošanu, kā noteikts ES Pamattiesību hartā. Savienībai savā darbībā starptautiskajā arēnā būtu jāvadās pēc tām pamatvērtībām, kas ir iedvesmojušas Savienības izveidi, kā arī cilvēktiesību universāluma un nedalāmības un Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un starptautisko tiesību principu ievērošanu. Šāda rīcība ietver jaunattīstības valstu ilgtspējīgas ekonomiskās, sociālās un vidiskās attīstības veicināšanu.

⁴ OV C ..., ..., ... lpp.

- (2) Augsts aizsardzības līmenis un vides kvalitātes uzlabošana, kā arī Eiropas pamatvērtību veicināšana ir viena no Savienības prioritātēm, kā noteikts Komisijas paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ⁵. Šo mērķu sasniegšanai ir jāiesaista ne tikai valsts iestādes, bet arī privātie dalībnieki, jo īpaši uzņēmumi.
- (3) Paziņojumā "Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai" ⁶ Komisija apņēmas uzlabot Eiropas sociālo tirgus ekonomiku, lai panāktu taisnīgu pāreju uz ilgtspēju. Šī direktīva arī veicinās Eiropas sociālo tiesību pīlāru, kas sekmē tiesības, kuras nodrošina godīgus darba apstākļus. Tā ir daļa no ES rīcībpolitikām un stratēģijām, kas attiecas uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanu visā pasaulē, arī globālās vērtības ķēdēs, kā minēts Komisijas Paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē ⁷.
- (4) Uzņēmumu rīcība visās ekonomikas nozarēs ir panākumu atslēga Savienības ilgtspējas mērķu sasniegšanā, jo Savienības uzņēmumi, jo īpaši lielie, ir atkarīgi no globālajām vērtības ķēdēm. Uzņēmumu interesēs ir arī aizsargāt cilvēktiesības un vidi, jo īpaši ņemot vērā patērētāju un ieguldītāju augošās rūpes par šiem jautājumiem. Savienības ⁸, kā arī valstu ⁹ līmenī jau pastāv vairākas iniciatīvas to uzņēmumu atbalstam, kas veicina uz vērtībām orientētu transformāciju.

⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas zaļais kurss" (COM(2019) 640 final).

⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai" (COM(2020) 14 final).

⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē globālās taisnīgas pārkārtošanās procesam un ilgtspējīgai atveseļošanai (COM(2022) 66 final). "Enterprise Models and the EU agenda", CEPS Policy Insights, Nr. PI2021-02/, 2021. gada janvāris.

⁹ Piemēram, <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>

- (5) Spēkā esošie starptautiskie standarti par atbildīgu uzņēmējdarbības praksi nosaka, ka uzņēmumiem būtu jāaizsargā cilvēktiesības un jānosaka, kā tiem būtu jā rūpējas par vides aizsardzību visās savās darbībās un vērtības ķēdēs. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām ¹⁰ ir atzīts uzņēmumu pienākums ievērot pienācīgu rūpību attiecībā uz cilvēktiesību ievērošanu, identificējot, novēršot un mazinot savu darbību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un atskaitoties par to, kā tie šo ietekmi novērš. Minētajos vadošajos principos ir noteikts, ka uzņēmumiem būtu jāizvairās no cilvēktiesību pārkāpumiem un jānovērš tāda nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām, kuru tie ir radījuši vai veicinājuši vai kura ir saistīta ar uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumiem un to tiešajām un netiešajām darījuma attiecībām.
- (6) Pienācīgas rūpības attiecībā uz cilvēktiesībām jēdziens tika precizēts un tālāk attīstīts ESAO Vadlīnijās daudz nacionāliem uzņēmumiem ¹¹, ar kurām pienācīga rūpība tika attiecināta arī uz vides un pārvaldības tēmām. ESAO Vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu uzņēmējdarbības praksi un vadlīnijas konkrētām nozarēm ¹² ir starptautiski atzīti satvari, kas nosaka praktiskus pienācīgas rūpības pasākumus, lai palīdzētu uzņēmumiem identificēt, novērst un mazināt faktisko un iespējamo ietekmi savās darbībās, piegādes ķēdēs un citās darījuma attiecībās un atskaitīties par to, kā tie šo ietekmi novērš. Pienācīgas rūpības jēdziens ir iestrādāts arī ieteikumos, kas ietverti Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) Trīspusējā deklarācijā par principiem attiecībā uz daudz nacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku. ¹³

¹⁰ Apvienoto Nāciju Organizācija, "*Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework*" (2011), pieejams vietnē

https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf.

¹¹ ESAO Vadlīnijas daudz nacionāliem uzņēmumiem, 2011. gada atjauninātais izdevums, pieejamas vietnē <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>.

¹² ESAO, Vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu uzņēmējdarbības praksi (2018) un vadlīnijas konkrētām nozarēm, pieejamas vietnē <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>

¹³ Starptautiskās Darba organizācijas "Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudz nacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku", 5. izdevums (2017), pieejama vietnē https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm.

- (7) Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķos ¹⁴, ko 2015. gadā pieņēma visas Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis, ietilpst mērķi veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Savienība ir izvirzījusi sev mērķi sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus. Privātais sektors sniedz savu ieguldījumu šo mērķu sasniegšanā.
- (8) Starptautiskie nolīgumi saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, kuras puses ir Savienība un dalībvalstis, piemēram, Parīzes nolīgums, kas 2015. gada 12. decembrī pieņemts Apvienoto Nāciju Organizācijas klimata pārmaiņu satvarā ("Parīzes nolīgums") ¹⁵ un nesena Glāzgovas klimata pakts ¹⁶, nosaka precīzu rīcību klimata pārmaiņu ierobežošanai un globālās sasilšanas noturēšanai 1,5 °C robežās. Papildus konkrētajām darbībām, kas tiek sagaidītas no visām parakstītājām pusēm, par kritiski svarīgu šo mērķu sasniegšanā tiek uzskatīta privātā sektora loma, jo īpaši tā ieguldījumu stratēģijas.

¹⁴ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

¹⁵ OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.
https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

¹⁶ Glāzgovas klimata pakts, pieņemts 2021. gada 13. novembrī COP26 konferencē Glāzgovā,
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.

- (9) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119¹⁷ Savienība arī juridiski apņēma līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un līdz 2030. gadam samazināt emisijas par vismaz 55 %. Lai izpildītu abas šīs apņemšanās, uzņēmumiem ir jāmaina ražošanas un iepirkumu veikšanas prakse. Komisijas 2030. gada klimata mērķrādītāja plānā¹⁸ ir modelētas dažādas emisiju samazināšanas pakāpes, kas jāsteno dažādām tautsaimniecības nozarēm, lai gan visām ir jāveic būtisks samazinājums visos scenārijos, lai Savienība sasniegtu savus klimata mērķus. Plānā arī uzsvērts, ka "korporatīvās pārvaldības noteikumu un prakses izmaiņas, arī ilgtspējīga finansējuma jomā, tiks uzņēmumu īpašniekiem un vadītājiem rīcībā un stratēģijā prioritizēt ilgtspējas mērķus". 2019. gada paziņojumā par Eiropas zaļo kursu¹⁹ ir noteikts, ka būtu jāizmanto visas Savienības darbības un rīcībpolitikas, lai palīdzētu Savienībai panākt sekmīgu un taisnīgu pāreju uz ilgtspējīgu nākotni. Tajā arī noteikts, ka ilgtspēja būtu vēl vairāk jāiestrādā korporatīvās pārvaldības regulējumā.
- (10) Saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu"²⁰, kurā iepazīstina ar Savienības Klimatadaptācijas stratēģiju, jaunus lēmumus par ieguldījumiem un politiku vajadzētu pieņemt klimatiski informēti un atbilstoši nākotnes vajadzībām, un tas attiecas arī uz lielākiem uzņēmumiem, kuri pārvalda vērtības ķēdes. Šai direktīvai vajadzētu būt saskanīgai ar minēto stratēģiju. Tāpat būtu jānodrošina atbilstība Komisijas Direktīvai [...], ar ko attiecībā uz uzraudzības pilnvarām, sankcijām, trešo valstu filiālēm un vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem groza Direktīvu 2013/36/ES (Kapitāla prasību direktīva)²¹, kurā ir noteiktas skaidras prasības banku pārvaldības noteikumiem, tajā skaitā zināšanām par vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem valdes līmenī.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021. 1. lpp.).

¹⁸ SWD(2020) 176 final.

¹⁹ COM(2019) 640 final.

²⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija" (COM(2021) 82 final), pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>.

²¹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

- (11) Aprites ekonomikas rīcības plānā ²², Biodaudzveidības stratēģijā ²³, stratēģijā "No lauka līdz galdam" ²⁴ un Ķīmikāliju stratēģijā ²⁵, kā arī stratēģijā "2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai" ²⁶, pieejā "Rūpniecība 5.0" ²⁷, Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā ²⁸ un 2021. gada tirdzniecības politikas pārskatīšanā ²⁹ kā viens no elementiem ir iekļauta iniciatīva par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību.
- (12) Šī direktīva atbilst ES Rīcības plānam cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam ³⁰. Minētajā rīcības plānā kā prioritāte ir noteikta Savienības iesaistes stiprināšana, aktīvi veicinot Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un citu attiecīgu starptautisku vadlīniju, piemēram, ESAO Vadlīniju daudznacionāliem uzņēmumiem, īstenošanu, cita starpā pilnveidojot attiecīgos pienācīgas rūpības standartus.

²² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tūrāku un konkurētspējīgāku Eiropu" (COM(2020) 98 final).

²³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu" (COM(2020) 380 final).

²⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Stratēģija "No lauka līdz galdam". Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā", (COM(2020) 381 final).

²⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ilgspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija. Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem", COM(2020) 667 final.

²⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "[2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai](#)", (COM(2021) 350 final).

²⁷ rūpniecībai – 5,0 %, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en

²⁸ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>

²⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Tirdzniecības politikas pārskatīšana – atvērta, ilgtspējīga un pārliecinoša tirdzniecības politika" (COM(2021) 66 final).

³⁰ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "ES Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam" (JOIN(2020) 5 final).

- (13) Eiropas Parlaments 2021. gada 10. marta rezolūcijā aicina Komisiju ierosināt Savienības noteikumus, nosakot visaptverošu korporatīvās pienācīgas rūpības pienākumu ³¹. Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumos "Cilvēktiesības un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība globālajās piegādes ķēdēs" ³² Komisija tika aicināta iesniegt priekšlikumu Savienības tiesiskajam regulējumam attiecībā uz ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, ietverot arī starpnozaru pienācīgas rūpības pienākumus uzņēmumiem visās globālajās piegādes ķēdēs. Eiropas Parlaments 2020. gada 2. decembrī pieņemtajā patstāvīgajā ziņojumā par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību arī aicina precizēt direktoru pienākumus. Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Komisija kopīgajā deklarācijā par ES likumdošanas prioritātēm 2022. gadam ³³ apņēmas izveidot ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā, un uzlabot ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības tiesisko regulējumu.
- (14) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka iekšējā tirgū aktīvie uzņēmumi veicina ilgtspējīgu attīstību un ekonomikas un sabiedrības pārkārtošanos uz ilgtspēju, identificējot, novēršot un mazinot, izbeidzot un līdz minimumam samazinot iespējamo vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi saistībā ar uzņēmumu darbību, to meitasuzņēmumu un darījuma partneru darbību uzņēmuma darbību ķēdēs. Šī direktīva neskar dalībvalstu pienākumu ievērot un aizsargāt cilvēktiesības un vidi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

³¹ Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. marta rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par pienācīgu rūpību uzņēmumu darbībā un atbildību par to (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, pieejama vietnē [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL)).

³² Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumi "Cilvēktiesības un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība globālajās piegādes ķēdēs" (13512/20).

³³ Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Komisijas kopīgā deklarācija "ES likumdošanas prioritātes 2022. gadā", pieejama vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf.

(14.a) Šī direktīva neskar pienākumus cilvēktiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumiem normu kolīzijas robežās vajadzētu būt noteicošajiem, un tie būtu jāpiemēro attiecībā uz šiem konkrētajiem pienākumiem. Šo pienākumu piemēri Savienības tiesību aktos ir pienākumi, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/821 (Konfliktu izrakteņu regulā)³⁴, [priekšlikumā Bateriju regulai³⁵] vai [priekšlikumā regulai par neatmežojošām piegādes ķēdēm³⁶].

(14.b) Lai ņemtu vērā pensiju un sociālā nodrošinājuma shēmu specifiku dažādās dalībvalstīs, dalībvalstīm būtu jāizlemj, vai piemērot šo direktīvu savām pensiju iestādēm, kas pārvalda sociālā nodrošinājuma sistēmas saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem.

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).

³⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko atceļ Direktīvu 2006/66/EK un groza Regulu (ES) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

³⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas preces un izstrādājumus, kā arī par to eksportu no Savienības un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (COM(2021) 706 final).

- (15) Uzņēmumiem būtu jāīsteno atbilstoši pasākumi, lai izveidotu un veiktu pienācīgas rūpības pasākumus attiecībā uz uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumiem, kā arī tiešajiem un netiešajiem darījuma partneriem visā to darbību ķēdē atbilstīgi šīs direktīvas noteikumiem. Šai direktīvai nevajadzētu uzlikt pienākumu uzņēmumiem jebkuros apstākļos garantēt, ka nekad neiestāsies nelabvēlīga ietekme vai ka tā tiks apturēta. Piemēram, attiecībā uz darījuma partneriem, kur nelabvēlīgo ietekmi rada valsts iejaukšanās, uzņēmums var nebūt spējīgs nodrošināt šādus rezultātus. Tāpēc šajā direktīvā galvenajiem pienākumiem vajadzētu būt "rūpības pienākumiem". Uzņēmumam būtu jāīsteno atbilstoši pasākumi, kuru rezultātā var pamatoti sagaidīt, ka konkrētā gadījuma apstākļos tiks novērsta vai līdz minimumam samazināta nelabvēlīgā ietekme. Būtu jāņem vērā uzņēmuma saimnieciskās darbības un tās darbību ķēdes, nozares vai ģeogrāfiskā apgabala, kurā darbojas tā darījuma partneri, specifika, uzņēmuma spējas ietekmēt tā tiešos un netiešos darījuma partnerus, kā arī tas, vai uzņēmums varētu palielināt savu ietekmi.
- (16) Šajā direktīvā noteiktajam pienācīgas rūpības procesam būtu jāaptver seši soļi, kas noteikti ESAO Pienācīgas rūpības vadlīnijās atbildīgai uzņēmējdarbības praksei, kuras ietver pienācīgas rūpības pasākumus, kas uzņēmumiem jāveic, lai identificētu un novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Tas ietver šādus soļus: 1) pienācīgas rūpības integrēšana politikā un vadības sistēmās; 2) nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšana un izvērtēšana; 3) faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un uz vidi novēršana, izbeigšana vai samazināšana līdz minimumam; 4) pasākumu efektivitātes izvērtēšana; 5) informēšana; 6) remediācijas nodrošināšana.

(16.a) Lai pienācīgu rūpību padarītu efektīvāku un samazinātu slogu uzņēmumiem, tiem vajadzētu būt tiesīgiem apmainīties ar resursiem un informāciju savās attiecīgajās uzņēmumu grupās un ar citām juridiskām personām saskaņā ar spēkā esošajiem valsts un Savienības tiesību aktiem. Turklāt mātesuzņēmumam, uz kuru attiecas šīs direktīvas darbības joma, būtu jāļauj izpildīt dažus pienācīgas rūpības pienākumus arī to meitasuzņēmumu vārdā, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma. Tā kā mātesuzņēmums šos pienācīgas rūpības pienākumus izpildītu meitasuzņēmumu vārdā, meitasuzņēmumiem vajadzētu būt pienākumam pildīt tikai tos pienākumus, kas jāpilda meitasuzņēmuma līmenī to rakstura dēļ. Iespēja pildīt pienākumus grupas līmenī būtu jāattiecina tikai uz mātesuzņēmumiem un meitasuzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma. Šis ierobežojums ir nepieciešams administratīvās izpildes nolūkā, ja papildus pienākumiem, kas paliek meitasuzņēmumu pārziņā, mātesuzņēmumam vajadzētu būt atbildīgam par pienācīgas rūpības pienākumu izpildi. Mātesuzņēmuma uzraudzības iestādei vajadzētu būt kompetentai uzraudzīt un izvērtēt visas grupas pienācīgas rūpības pienākumu izpildi, izņemot pienākumus, kas paliek meitasuzņēmumu pārziņā, – tādā gadījumā kompetentajai uzraudzības iestādei vajadzētu būt attiecīgā meitasuzņēmuma kompetentajai uzraudzības iestādei. Ja meitasuzņēmums neietilpst šīs direktīvas darbības jomā, mātesuzņēmums nevar ievērot pienācīgu rūpību meitasuzņēmuma vārdā, jo meitasuzņēmumam nav pienākuma īstenot pienācīgu rūpību. Tādā gadījumā mātesuzņēmumam būtu jāsedz meitasuzņēmuma darbības kā daļa no saviem pienācīgas rūpības pienākumiem. Ja uz meitasuzņēmumiem attiecas šīs direktīvas darbības joma, bet uz mātesuzņēmumu ne, tiem tomēr būtu jāļauj apmainīties ar resursiem un informāciju uzņēmumu grupā. Tomēr meitasuzņēmumi būtu atbildīgi par šajā direktīvā paredzēto pienācīgas rūpības pienākumu izpildi.

- (16.b) Pienācīgas rūpības pienākumu izpildei grupas līmenī nebūtu jāskar meitasuzņēmumu civiltiesiskā atbildība attiecībā uz cietušajiem, kuriem nodarīts kaitējums. Ja civiltiesiskās atbildības nosacījumi ir izpildīti, meitasuzņēmumu varētu saukt pie atbildības par nodarītajiem zaudējumiem neatkarīgi no tā, vai pienācīgas rūpības pienākumus ir izpildījis meitasuzņēmums vai mātesuzņēmums meitasuzņēmuma vārdā.
- (16.c) Saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem, apmainoties ar informāciju, lai izpildītu no šīs direktīvas izrietošos pienākumus, nebūtu jāprasa uzņēmumiem vai juridiskām personām atklāt saviem darījuma partneriem informāciju, ko uzskata par komercnoslēpumu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2016/943/ES ³⁷.
- (17) Nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām un vidi varētu rasties uzņēmumu pašu darbībā, to meitasuzņēmumu darbībā un darījuma partneru darbībā to darbību ķēdēs, jo īpaši izejvielu ieguves, ražošanas vai produktu līmenī vai atkritumu iznīcināšanas līmenī. Lai pienācīgai rūpībai būtu jāpilna ietekme, tai būtu jāaptver tā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi, kas rodas lielākajā daļā produkta ražošanas, lietošanas un iznīcināšanas vai pakalpojumu sniegšanas dzīves cikla, uzņēmumu pašu darbības, meitasuzņēmumu darbības un darījuma partneru darbības līmenī to darbību ķēdēs.

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātnības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).

(18) Darbību ķēdei būtu jāaptver darbības, kas saistītas ar uzņēmuma veiktu preču ražošanu un piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, un tai būtu jāietver darbības, ko veic tiešie un netiešie darījuma partneri, kuri projektē, iegūst, ražo, transportē, uzglabā un piegādā izejvielas, produktus, produktu daļas vai sniedz uzņēmumam pakalpojumus, kas nepieciešami uzņēmuma darbību veikšanai. Darbību ķēdei būtu jāaptver arī darbības, ko veic tiešie un netiešie darījuma partneri, kuri izplata, transportē, uzglabā un iznīcina produktu, tostarp cita starpā produkta demontāža, tā reciklēšana, kompostēšana vai apglabāšana poligonā, ja šīs darbības tiek veiktas uzņēmuma labā vai uzņēmuma vārdā. Lai nodrošinātu pienācīgas rūpības pienākumu izpildāmību, būtu jāizslēdz patērētāju veikta produkta iznīcināšana. Turklāt darbību ķēdei nebūtu jāietver tāda produkta izplatīšana, transportēšana, glabāšana un iznīcināšana, uz kuru attiecas dalībvalsts eksporta kontrole, proti, vai nu eksporta kontrole saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821 ³⁸, vai ieroču, munīcijas vai militārā aprīkojuma eksporta kontrole, ko veic valsts eksporta kontrolē, pēc tam, kad ir atļauts ražojuma eksports.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp.).

(19) Attiecībā uz regulētiem finanšu uzņēmumiem jēdziena "darbību ķēde" definīcijai [...] **būtu arī jāietver** finanšu pakalpojumu – šīs direktīvas nozīmē – [...] **sniegšana, ja dalībvalsts nolemj šo direktīvu piemērot arī šādu pakalpojumu sniegšanai. Šādā gadījumā jēdziena "darbību ķēde" definīcija** būtu jāpielāgo, lai ņemtu vērā to specifiku nolūkā aptvert darbības, kas piešķir kapitālu un nodrošina apdrošināšanas segumu reālajai ekonomikai. Tāpēc ir lietderīgi jēdziena "darbību ķēde" definīcijā neiekļaut finanšu pakalpojumus, kas nav tie pakalpojumi, kuri tieši izraisa kapitāla piešķiršanu vai riska segumu ar apdrošināšanu vai pārapirošināšanu. Tādu regulētu finanšu uzņēmumu gadījumā, kas sniedz finanšu pakalpojumus, šādu pakalpojumu sniegšanas "darbību ķēde" būtu jāattiecina tikai uz to pretējo pušu darbībām, kas saņem šādus pakalpojumus, un to meitasuzņēmumiem, kuri gūst labumu no minētā pakalpojuma un kuru darbība ir saistīta ar attiecīgo pakalpojumu. Nebūtu jāaptver darbības, ko veic darījuma partneri minēto pretējo pušu darbības ķēdēs. Pretējās puses, kas ir mājsaimniecības vai fiziskas personas un nerīkojas profesionālās vai saimnieciskās darbības ietvaros, kā arī mazos un vidējos uzņēmumus nevajadzētu uzskatīt par finanšu uzņēmuma darbības ķēdē ietilpstošiem.

(20) [...]

(21) Saskaņā ar šo direktīvu uzņēmumiem, kuri iedibināti Savienībā un kuriem pēdējā finanšu gadā, par kuru būtu bijis jāpieņem vai ir pieņemts gada finanšu pārskats, vidēji ir bijis vairāk nekā 500 darbinieku un vairāk nekā 150 miljonu EUR neto apgrozījums pasaulē, būtu jāievēro pienācīgas rūpības prasības, ar noteikumu, ka tie pilda minētos kritērijus divus finanšu gadus pēc kārtas. Attiecībā uz uzņēmumiem, kuri neatbilst šiem kritērijiem, bet kuriem finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada bijis vidēji vairāk nekā 250 darbinieku un vairāk nekā 40 miljonu EUR neto apgrozījums pasaulē un kuri darbojas vienā vai vairākās nozarēs ar lielu ietekmi, ar noteikumu, ka tie pilda minētos kritērijus divus finanšu gadus pēc kārtas, pienācīgas rūpības prasības būtu jāpieņem trīs gadus pēc šīs direktīvas transponēšanas perioda beigām, lai nodrošinātu ilgāku pielāgošanās periodu. Lai nodrošinātu sloga samērīgumu, uzņēmumiem, kuri darbojas šādās nozarēs ar lielu ietekmi, vajadzētu būt pienākamam īstenot mērķorientētākus pienācīgas rūpības pasākumus. Pagaidu darba aģentūru darba ņēmēji, to skaitā tie, kuri norīkoti saskaņā ar 1. panta 3. punkta c) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 96/71/EK ³⁹, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/957 ⁴⁰, būtu jāiekļauj darbinieku skaita aprēķinā lietotāja uzņēmumā. Darbā norīkoti darba ņēmēji saskaņā ar 1. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktu Direktīvā 96/71/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu (ES) 2018/957, būtu jāiekļauj tikai norīkojošā uzņēmuma darbinieku skaita aprēķinā. Sezonas darbinieki būtu jāiekļauj darbinieku skaita aprēķinā proporcionāli to mēnešu skaitam, kuros viņi ir nodarbināti.

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/71/EK (1996. gada 16. decembris) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV L 18, 21.1.1997., 1. lpp.);

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/957 (2018. gada 28. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV L 173, 9.7.2018., 16. lpp.).

(22) Lai atspoguļotu starptautiskās darbības prioritārās jomas, kuru mērķis ir risināt cilvēktiesību un vides problēmas, šīs direktīvas vajadzībām nozares ar lielu ietekmi būtu jāizvēlas, pamatojoties uz esošajām ESAO nozaru vadlīnijām par pienācīgu rūpību. Šīs direktīvas mērķiem par nozarēm ar lielu ietekmi būtu jāuzskata šādas nozares: tekstilizstrādājumu, ādas un saistīto izstrādājumu (arī apavu) ražošana un tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu vairumtirdzniecība; lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (arī akvakultūra), pārtikas produktu un dzērienu ražošana un lauksaimniecības izejvielu, dzīvju dzīvnieku, koksnes, pārtikas un dzērienu vairumtirdzniecība; derīgo izrakteņu ieguve neatkarīgi no to ieguves vietas (ieskaitot jēlnaftu, dabasgāzi, ogles, brūnogles, metālus un metāla rūdas, kā arī visus citus nemetāliskos minerālus un karjeru izstrādes produktus), parasto metālu izstrādājumu, citu nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu (izņemot mašīnas un iekārtas) ražošana un derīgo izrakteņu, minerālu pamatproduktu un starpproduktu (ieskaitot metālus un metāla rūdas, būvmateriālus, degvielas, ķīmiskās vielas un citus starpproduktus) vairumtirdzniecība. Ar šīm nozarēm būtu jāsaprot saistītās saimnieciskās darbības nozares, kas saistītas ar piemērojamo saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1893/2006⁴¹. Finanšu nozarei tās īpatnību dēļ, jo īpaši attiecībā uz darbību ķēdi un piedāvātajiem pakalpojumiem, pat ja uz to attiecas konkrētas ESAO vadlīnijas, nevajadzētu būt starp nozarēm ar lielu ietekmi, uz kurām attiecas šī direktīva. Vienlaikus šajā nozarē būtu jānodrošina plašāks faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes aptvērums, iekļaujot arī ļoti lielus uzņēmumus, kas ir regulēti finanšu uzņēmumi, pat ja tiem nav juridiskās formas ar ierobežotu atbildību.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1893/2006 (2006. gada 20. decembris), ar ko izveido NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kā arī groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 3037/90 un dažas EK regulas par īpašām statistikas jomām (OV L 393, 30.12.2006., 1. lpp.).

- (23) Lai pilnībā sasniegtu šīs direktīvas mērķus attiecībā uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi saistībā ar uzņēmumu darbībām, meitasuzņēmumu un darījuma partneru darbībām uzņēmuma darbību ķēdēs, darbības jomā būtu jāiekļauj arī trešo valstu uzņēmumi, kas veic nozīmīgu darbību ES. Konkrētāk, direktīva būtu jāattiecina uz trešo valstu uzņēmumiem, kuru neto apgrozījums Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ir bijis vismaz 150 miljoni EUR vai kuru neto apgrozījums vienā vai vairākās nozarēs ar lielu ietekmi finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ir bijis lielāks par 40 miljoniem EUR, bet mazāks par 150 miljoniem EUR, ar noteikumu, ka vismaz 20 miljoni EUR ir sasniegti vienā vai vairākās nozarēs ar lielu ietekmi. Uzņēmumiem šie kritēriji ir jāizpilda divus finanšu gadus pēc kārtas.
- (24) Piemērošanas jomas noteikšanai attiecībā uz trešo valstu uzņēmumiem būtu jāizvēlas aprakstītais apgrozījuma kritērijs, jo tas rada teritoriālu saikni starp trešo valstu uzņēmumiem un Savienības teritoriju. Apgrozījums ir aizstājējvērtība ietekmei, kāda šo uzņēmumu darbībai varētu būt uz iekšējo tirgu. Saskaņā ar starptautiskajām tiesībām šāda ietekme attaisno Savienības tiesību aktu piemērošanu trešo valstu uzņēmumiem. Lai noteiktu attiecīgo uzņēmumu attiecīgo apgrozījumu, būtu jāizmanto neto apgrozījuma aprēķina metodes trešo valstu uzņēmumiem, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/34/ES ⁴². Lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu izpildi, darbinieku skaita sliekšnis savukārt nebūtu jāpiemēro, lai noteiktu, uz kuriem trešo valstu uzņēmumiem attiecas šī direktīva, jo jēdziens "darbinieki", kas paturēts šīs direktīvas vajadzībām, ir balstīts uz Savienības tiesību aktiem un nav viegli transponējams ārpus Savienības. Tā kā nav skaidras un konsekventas metodikas, arī grāmatvedības sistēmās, kā noteikt trešo valstu uzņēmumu darbinieku skaitu, šāds darbinieku skaita sliekšnis radītu juridisku nenoteiktību un uzraudzības iestādēm būtu grūti to piemērot.

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/34/ES (2013. gada 26. jūnijs) par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV L 182, 29.6.2013., 19. lpp.).

Apgrozījuma definīcijai būtu jābalstās uz Direktīvu 2013/34/ES, kurā jau ir noteiktas metodes neto apgrozījuma aprēķināšanai ārpussavienības uzņēmumiem, jo apgrozījuma un ieņēmumu definīcijas ir līdzīgas arī starptautiskajās grāmatvedības sistēmās. Lai nodrošinātu, ka uzraudzības iestāde zina, kuri trešo valstu uzņēmumi Savienībā sasniedz tādu apgrozījumu, kāds nepieciešams, lai uz tiem attiektos šīs direktīvas piemērošanas joma, šajā direktīvā būtu jāpieprasa, lai trešās valsts uzņēmuma pilnvarots pārstāvis vai pats uzņēmums informē uzraudzības iestādi tajā dalībvalstī, kurā ir trešās valsts uzņēmuma pilnvarotā pārstāvja domicils vai ir kurā tas iedibināts, un, ja tās atšķiras, uzraudzības iestāde dalībvalstī, kurā uzņēmums sasniedz lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, ka uzņēmums ir uzņēmums, uz kuru attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma. Ja tas ir nepieciešams, lai noteiktu, kurā dalībvalstī trešās valsts uzņēmums ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā, dalībvalsts var pieprasīt Komisijai informēt dalībvalsti par trešās valsts uzņēmuma neto apgrozījumu Savienībā. Komisijai būtu jāizveido sistēma, lai nodrošinātu šādu informācijas apmaiņu.

(25) Lai panāktu nozīmīgu ieguldījumu pārejā uz ilgtspēju, saskaņā ar šo direktīvu būtu jāīsteno pienācīga rūpība attiecībā uz tādu nelabvēlīgu ietekmi uz personām cilvēktiesību jomā, ko rada kādas no šīs direktīvas I pielikuma I daļas 1. iedaļā uzskaitītajos starptautiskajos instrumentos paredzēto tiesību aizskaršana. Lai nodrošinātu visaptverošu cilvēktiesību aptvērumu, cilvēktiesību aizskaršanai, kas nav īpaši uzskaitīta I pielikuma I daļas 1. iedaļā un ko uzņēmums, tā meitasuzņēmums vai darījuma partneris var veikt un kas tieši vājina I pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajos instrumentos aizsargātas likumiskās intereses, arī vajadzētu būt daļai no nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām, uz ko attiecas šī direktīva, ar noteikumu, ka attiecīgais uzņēmums būtu varējis pamatoti konstatēt šādu cilvēktiesību aizskārumu savā darbībā, tā meitasuzņēmuma darbībā un tā darījuma partneru darbībā, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma attiecīgos apstākļus, piemēram, uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un tā darbību ķēdi, ekonomikas nozari un ģeogrāfisko un darbības kontekstu. Pienācīga rūpība būtu jāattiecina arī uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas rodas, pārkāpjot kādu no aizliegumiem un pienākumiem, kuri uzskaitīti šīs direktīvas I pielikuma II daļā.

(26) Uzņēmumiem izvērtējot nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām, to rīcībā ir vadlīnijas, kas parāda, kā to darbība var ietekmēt cilvēktiesības, un kāda uzņēmuma rīcība ir aizliegta saskaņā ar starptautiski atzītām cilvēktiesībām. Šādas vadlīnijas ir iekļautas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu ziņošanas sistēmā ⁴³ un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu interpretācijas rokasgrāmātā ⁴⁴ vai Cilvēktiesību tulkojumā 2.0: Uzņēmējdarbības rokasgrāmata ⁴⁵.

(26.a) Lai jēgpilni ievērotu pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides ziņā, uzņēmumiem visā pienācīgas rūpības darbību veikšanas procesā būtu jāapspriežas ar ieinteresētajām personām. Starp uzņēmuma ieinteresētajām personām būtu jābūt uzņēmuma darbiniekiem, uzņēmuma meitasuzņēmumu darbiniekiem, arodbiedrībām un darba ņēmēju pārstāvjiem, patērētājiem un citām privātpersonām, grupām, kopienām vai struktūrām, kuru tiesības vai intereses ietekmē vai varētu ietekmēt uzņēmuma, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru produkti, pakalpojumi un darbības. Iespējami skartās personas varētu būt, piemēram, cilvēktiesību un vides aizstāvji, kā to saprot Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarācijā par cilvēktiesību aizstāvjiem. Iespējamās skartās grupas vai kopienas varētu būt, piemēram, pirmiedzīvotāju tautas, kas aizsargātas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām. Iespējami skartās struktūras varētu būt, piemēram, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, valstu cilvēktiesību iestādes vai vides iestādes.

⁴³ https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPREportingFramework_withguidance2017.pdf

⁴⁴ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>

⁴⁵ https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/HRT_2_0_EN.pdf

(27) Lai pareizi ievērotu pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides ziņā attiecībā uz savām darbībām, meitasuzņēmumu darbībām un darījuma partneru darbībām uzņēmuma darbību ķēdēs, uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, pienācīga rūpība būtu jāintegrē uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās, tiem būtu jāidentificē, jānovērš un jāmazina, kā arī jāizbeidz un līdz minimumam jāsamazina iespējamā un faktiskā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi, jāizveido un jāuztur sūdzību procedūra, jāuzrauga veikto pasākumu efektivitāte saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajām prasībām un publiski jāinformē par savu pienācīgo rūpību. Lai nodrošinātu uzņēmumiem skaidrību, šajā direktīvā būtu skaidri jānošķir pasākumi, ar ko novērš un mazina iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, un pasākumi, ar ko izbeidz vai, ja tas nav iespējams, līdz minimumam samazina faktisko nelabvēlīgo ietekmi.

(28) Lai nodrošinātu, ka pienācīga rūpība ietilpst uzņēmumu politikā un riska pārvaldības sistēmās, atbilstīgi attiecīgajam starptautiskajam regulējumam uzņēmumiem būtu jāiekļauj pienācīga rūpība visā savā uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās un jāievieš pienācīgas rūpības politika. Pienācīgas rūpības politikā būtu jāapraksta uzņēmuma pieeja, arī ilgtermiņā, pienācīgai rūpībai, rīcības kodekss ar noteikumiem un principiem, kas uzņēmuma darbiniekiem un meitasuzņēmumiem jāievēro un attiecīgā gadījumā uzņēmuma tiešajiem vai netiešajiem darījuma partneriem, un apraksts par procesiem, kas ieviesti, lai īstenotu pienācīgu rūpību, tostarp par pasākumiem, kas veikti, lai pārbaudītu atbilstību rīcības kodeksam un attiecinātu tā piemērošanu arī darījuma partneriem. Rīcības kodekss būtu jāpiemēro visās attiecīgajās korporatīvajās funkcijās un darbībās, arī iepirkumu un iegādes lēmumos. Uzņēmumiem arī būtu jāatjaunina sava pienācīgas rūpības politika bez liekas kavēšanās pēc būtiskām izmaiņām, bet vismaz reizi 24 mēnešos. Būtiskas izmaiņas būtu jāsaprot kā tādas izmaiņas uzņēmuma pašā, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbības *status quo*, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vai jebkāda cita tāda būtiska novirze no uzņēmuma situācijas, par ko varētu pamatoti sagaidīt, ka uzņēmums uz to reaģēs un atjauninās politiku. Būtisku izmaiņu piemēri varētu būt gadījumi, kad uzņēmums darbojas jaunā ekonomikas nozarē vai ģeogrāfiskajā apgabalā, sāk ražot jaunus produktus vai maina esošo produktu ražošanas veidu, izmantojot tehnoloģiju ar potenciāli lielāku nelabvēlīgu ietekmi, vai maina savu korporatīvo struktūru, veicot pārstrukturēšanu, apvienošanos vai pārņemšanas. Pienācīgas rūpības iekļaušana riska pārvaldības sistēmās būtu jāsaprot saskaņā ar attiecīgo starptautisko regulējumu, lai nodrošinātu, ka pienācīgas rūpības pienākumi ir ieviesti un to izpilde pārraudzīta. Lai izpildītu šo pienākumu, būtu jāļauj uzņēmumiem iekšēji organizēt savu darbību atbilstoši savām vajadzībām, piemēram, izmantojot esošās pārvaldības sistēmas, izveidojot uzņēmuma riska pārvaldības sistēmu vai izveidojot cilvēktiesību un vides amatpersonas amatu.

(29) Lai izpildītu pienācīgas rūpības pienākumus, uzņēmumiem jāveic atbilstoši pasākumi attiecībā uz nelabvēlīgas ietekmes identificēšanu, novēršanu un izbeigšanu. Ar jēdzienu "atbilstošs pasākums" būtu jāsaprot pasākums, ar kuru var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, kurš ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību un ir pamatoti paveicams uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un ekonomikas nozares un konkrēto darījuma partneru iezīmes. Ja nepieciešamo informāciju nevar iegūt faktisku vai juridisku šķēršļu dēļ, piemēram, tāpēc, ka darījuma partneris atsakās sniegt informāciju un nav juridiska pamata to piespiest, par šādiem apstākļiem pie atbildības nevar saukt uzņēmumu.

(30) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem uzņēmumam būtu jānosaka faktiskā vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi. Lai ļautu vispusīgi identificēt nelabvēlīgo ietekmi, šādas noteikšanas pamatā vajadzētu būt kvantitatīvai un kvalitatīvai informācijai. Piemēram, attiecībā uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmumam būtu jāiegūst informācija par pamatapstākļiem augstāka riska objektos vai iekārtās tā darbību ķēdēs. Identificējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumam vajadzētu spēt reģistrēt visas savas, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbību ķēdēm – darījuma partneru darbības jomas, un, pamatojoties uz rezultātiem, veikt padziļinātu novērtējumu, galveno uzmanību pievēršot jomām, kurās nelabvēlīgā ietekme, visticamāk, būs visbūtiskākā. Identificējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumam būtu jāņem vērā iespējamie riska faktori, piemēram, tas, vai meitasuzņēmums vai darījuma partneris ir uzņēmums, kas pārkāpis valsts noteikumus, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu. Uzņēmums var iegūt vajadzīgo informāciju no uzraudzības iestāžu lēmumiem par sodiem, kuri jāpublicē uzraudzības iestādēm, kā arī Eiropas Uzraudzības iestāžu tīklam, lai uzņēmumiem būtu pieejams viens informācijas avots. Nelabvēlīgās ietekmes identificēšanā dinamiskā veidā un regulāri būtu jāietver cilvēktiesību un vides konteksta izvērtējums – bez liekas kavēšanās pēc būtiskām izmaiņām, bet vismaz reizi 24 mēnešos, visas darbības vai attiecību laikā. Būtiskas izmaiņas būtu jāsaprot kā tādas izmaiņas uzņēmuma paša, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbības *status quo*, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vai jebkāda cita tāda būtiska novirze no uzņēmuma situācijas, tostarp uzzināšana par nelabvēlīgo ietekmi no publiski pieejamas informācijas vai apspriežoties ar ieinteresētajām personām, par ko var pamatoti sagaidīt, ka uzņēmums uz to reaģēs un identificēs nelabvēlīgo ietekmi, iespējams, piešķirot tai prioritāti un novēršot vai mazinot to, vai arī izbeidzot vai samazinot to līdz minimumam. Būtisku izmaiņu piemēri varētu būt gadījumi, kad uzņēmums darbojas jaunā ekonomikas nozarē vai ģeogrāfiskajā apgabalā, sāk ražot jaunus produktus vai maina esošo produktu ražošanas veidu, izmantojot tehnoloģiju ar potenciāli lielāku nelabvēlīgu ietekmi, vai maina savu korporatīvo struktūru, veicot pārstrukturēšanu, apvienošanas vai pārņemšanas. Regulētiem finanšu uzņēmumiem, kuri sniedz finanšu pakalpojumus, nelabvēlīgā ietekme būtu jāidentificē tikai pakalpojuma sākumā un no tiem nevajadzētu prasīt nelabvēlīgo ietekmi novērtēt dinamiskā veidā vai regulāri.

Identificējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumiem būtu arī jānosaka un jāizvērtē darījuma partnera uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas, tajā skaitā tirdzniecības, iepirkuma un cenu noteikšanas prakses, ietekme.

- (31) Lai izvairītos no nevajadzīga sloga mazajiem uzņēmumiem, kas darbojas nozarēs ar lielu ietekmi, uz kurām attiecas šī direktīva, šiem uzņēmumiem būtu jāidentificē tikai tā faktiskā vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme, kas attiecas uz konkrēto nozari.
- (32) Ja uzņēmums nevar vienlaikus pilnībā novērst, mazināt, izbeigt vai līdz minimumam samazināt visu identificēto faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, tam būtu jāpiešķir tai prioritāte, pamatojoties uz nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību. Saskaņā ar attiecīgo starptautisko regulējumu nelabvēlīgās ietekmes būtiskums būtu jānovērtē, pamatojoties uz tās smagumu (nelabvēlīgās ietekmes mērogs), skarto personu skaitu vai ietekmētās vides apmēru (nelabvēlīgās ietekmes apjoms) un grūtībām atjaunot situāciju, kas pastāvēja pirms ietekmes (nelabvēlīgās ietekmes neatgriezeniskais raksturs). No otras puses, uzņēmuma faktiskā vai potenciālā ietekme uz saviem darījuma partneriem, uzņēmuma iesaistes līmenis nelabvēlīgajā ietekmē, meitasuzņēmuma vai darījuma partnera tuvums vai tā iespējamā atbildība nav būtiski faktori, piešķirot prioritāti nelabvēlīgai ietekmei. Pēc tam, kad, pamatojoties uz prioritātes piešķiršanu, saprātīgā termiņā ir novērsta visbūtiskākā nelabvēlīgā ietekme, uzņēmumam vajadzētu būt pienākamam novērst mazāk būtisku nelabvēlīgu ietekmi. Novērtējot saprātīgu termiņu, būtu pienācīgi jāņem vērā konkrētā gadījuma apstākļi, tostarp uzņēmuma resursi un ekonomikas nozare, kurā uzņēmums darbojas, prioritārās nelabvēlīgās ietekmes būtiskums, ko uzņēmums risina noteiktā laikā, un prioritārās nelabvēlīgās ietekmes apmērs konkrētā brīdī.

(33) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums konstatē iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, tam būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai to novērstu vai pienācīgi mazinātu. Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisku skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jānosaka visas darbības, kas uzņēmumiem jāveic, lai vajadzības gadījumā atkarībā no apstākļiem novērstu un mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi. Novērtējot piemērotus pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai adekvātai mazināšanai, pienācīgi ņem vērā tā saukto "uzņēmuma iesaistes līmeni nelabvēlīgā ietekmē" saskaņā ar starptautisko regulējumu un uzņēmuma spēju ietekmēt darījuma partneri, kas rada nelabvēlīgu ietekmi. Uzņēmumiem vajadzētu būt pienākumam novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, ko tie rada paši (tā sauktā nelabvēlīgās ietekmes "radīšana", kā minēts starptautiskajā regulējumā) vai kopā ar saviem meitasuzņēmumiem vai darījuma partneriem (tā sauktā "dalība" nelabvēlīgajā ietekmē, kā minēts starptautiskajā regulējumā). Nelabvēlīgās ietekmes kopīga izraisīšana neaprobežojas tikai ar uzņēmuma un tā meitasuzņēmuma vai darījuma partnera vienlīdzīgu iesaisti nelabvēlīgajā ietekmē, bet tai būtu jāaptver visi uzņēmuma darbības vai bezdarbības gadījumi, kas rada nelabvēlīgu ietekmi apvienojumā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbību vai bezdarbību. Ja uzņēmumi paši vai kopā ar citām juridiskām personām nerada nelabvēlīgu ietekmi, kas rodas to darbību ķēdē, bet nelabvēlīgo ietekmi rada to darījuma partneris uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā "tiešā saistība" ar nelabvēlīgo ietekmi, kā minēts starptautiskajā regulējumā), tiem vajadzētu būt pienākumam izmantot savu ietekmi, lai novērstu vai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi, ko rada to darījuma partneri, vai palielināt savu ietekmi, lai to izdarītu. Izmantojot tikai jēdzienu "radīt" nelabvēlīgo ietekmi tā vietā, lai izmantotu iepriekšminētos starptautiskajos regulējumos izmantotos terminus, var izvairīties no pārpratumiem ar spēkā esošajiem juridiskajiem terminiem valstu tiesību sistēmās, vienlaikus aptverot tās pašas cēloņsakarības, kas aprakstītas minētajos regulējumos. Šajā kontekstā saskaņā ar starptautiskajiem regulējumiem uzņēmuma ietekmei uz darījuma partneriem būtu jāietver, no vienas puses, tā spēja pārliecināt darījuma partneri novērst nelabvēlīgu ietekmi (piemēram, izmantojot ietekmi tirgū, prasības pirms kvalifikācijas vai uzņēmējdarbības stimulu piesaistīšanu cilvēktiesībām un vidiskajam sniegumam) un, no otras puses, ietekmes vai sviras pakāpe, ko uzņēmums varētu pamatoti izmantot, piemēram, sadarbojoties ar attiecīgo darījuma partneri vai iesaistot citu uzņēmumu, kas ir ar nelabvēlīgu ietekmi saistītā darījuma partnera tiešais darījuma partneris.

- (34) Lai izpildītu šajā direktīvā paredzēto novēršanas un mazināšanas pienākumu, uzņēmumiem būtu jāveic visas šādas darbības, attiecīgā gadījumā atkarībā no apstākļiem. Attiecīgos gadījumos novēršanas pasākumu sarežģītības dēļ uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāīsteno preventīvo pasākumu plāns. Uzņēmumiem būtu jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tiešā darījuma partnera, ka tas nodrošinās atbilstību rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst uzņēmumu darbību ķēdē. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar atbilstošiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Tomēr uzņēmuma pienākumam vajadzētu būt tikai pieprasīt līgumiskas garantijas, jo to iegūšana var būt atkarīga no apstākļiem. Lai nodrošinātu iespējamās nelabvēlīgās ietekmes visaptverošu novēršanu, uzņēmumiem būtu jāveic arī finansiāli vai nefinansiāli ieguldījumi, kuru mērķis ir novērst nelabvēlīgu ietekmi, un jāsadarbojas ar citiem uzņēmumiem. Uzņēmumiem būtu arī jāsniedz mērķorientēts un samērīgs atbalsts MVU, kas ir uzņēmuma darījuma partneris, ja varētu tikt apdraudēta MVU dzīvotspēja, – tāds kā finansējums, piemēram, tiešs finansējums, aizdevumi ar zemām procentu likmēm, piegādes nepārtrauktības garantijas un palīdzība finansējuma nodrošināšanā, lai palīdzētu īstenot rīcības kodeksu vai preventīvas rīcības plānu, vai tehniskas norādes, piemēram, apmācības, pārvaldības sistēmu modernizācijas veidā. MVU dzīvotspējas apdraudējums būtu jāinterpretē kā tāds, kas var izraisīt MVU bankrotu vai nostādīt MVU nenovēršama bankrota situācijā. Finanšu uzņēmumiem, **kad tie sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē**, nevajadzētu būt pienākumam sniegt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, jo to darbību ķēde neaptver MVU.
- (35) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad iespējamo ietekmi nav iespējams novērst ar aprakstītajiem novēršanas pasākumiem vai pasākumiem nolūkā samazināt līdz minimumam, šajā direktīvā būtu jāatsaucas arī uz iespēju uzņēmumam mēģināt noslēgt līgumu ar netiešo darījuma partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam, un veikt atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu netiešā darījuma partnera atbilstību līgumam.

- (35.a) Iespējams, ka nelabvēlīgas ietekmes novēršanai ir nepieciešama sadarbība ar citu uzņēmumu, piemēram, netieša darījuma partnera līmenī ar uzņēmumu, kuram ir tiešas līgumattiecības ar attiecīgo netiešo darījuma partneri. Dažos gadījumos sadarbība ar citām struktūrām varētu būt vienīgais reālais veids, kā novērst nelabvēlīgu ietekmi, ko rada pat tiešie darījuma partneri, ja uzņēmuma ietekme nav pietiekama. Uzņēmumam būtu jāsadarbojas ar struktūru, kura var visefektīvāk novērst vai mazināt nelabvēlīgu ietekmi viena pati vai kopā ar uzņēmumu vai citām juridiskām personām, vienlaikus ievērojot piemērojamos tiesību aktus, jo īpaši konkurences tiesības.
- (36) Lai nodrošinātu iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanas un mazināšanas efektivitāti, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība ar darījuma partneriem darbību ķēdē, nevis darījuma attiecību pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi novērst un mazināt iespējamo nelabvēlīgu ietekmi ir palikuši bez panākumiem. Darījuma attiecību izbeigšanai kā galējam līdzeklim būtu jānozīmē, ka nav pieejamas mazāk radikālas iespējas un ir maz izredžu palielināt uzņēmuma ietekmi uz darījuma partneriem, kas rada nelabvēlīgu ietekmi. Tomēr direktīvā gadījumos, kad iespējamo nelabvēlīgu ietekmi nevar novērst ar aprakstītajiem novēršanas vai mazināšanas pasākumiem, būtu arī jānorāda uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību uzsākšanas vai esošo attiecību paplašināšanas ar attiecīgo darījuma partneri un – ja tiesību akti, kas regulē viņu attiecības, dod viņiem tādas tiesības – uz laiku pārtraukt darījuma attiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām, vienlaikus veicot novēršanas vai mazināšanas centienus, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs veiksmīgi; vai izbeigt darījuma attiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām. Lai ļautu uzņēmumiem izpildīt šo pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz iespēja uz laiku apturēt un izbeigt darījuma attiecības līgumos, ko reglamentē to tiesību akti, izņemot gadījumus, kad pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt, piemēram, obligātās apdrošināšanas gadījumā. Tas vien, ka trešā valsts savos tiesību aktos nav ratificējusi vai īstenojusi kādu no šīs direktīvas I pielikumā uzskaitītajiem instrumentiem, nerada pienākumu uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības.

(36.a) Dažos gadījumos uzņēmumiem nevajadzētu būt pienākumam izbeigt darījuma attiecības.

Uzņēmumiem nevajadzētu prasīt izbeigt darījuma attiecības, ja ir pamatoti uzskatīt, ka izbeigšana varētu radīt būtiskāku nelabvēlīgu ietekmi. Tas atbilst starptautiskajam regulējumam, un būtu jāņem vērā to personu intereses, kuras skar nelabvēlīga ietekme. Piemēram, tādu darījuma attiecību pārtraukšana, kurās konstatēta iespējama nelabvēlīga ietekme saistībā ar bērnu darba izmantošanu, var radīt bērnam vēl būtiskākas nelabvēlīgas cilvēktiesību sekas. Tāpat būtiskāka nelabvēlīga ietekme var rasties, ja darba ņēmējiem tiek liegts iztikas minimums, izbeidzot darījuma attiecības ar darba devēju nolūkā izbeigt iespējamu nelabvēlīgu ietekmi, kas izpaužas kā tiesību uz koplīguma sarunām pārkāpšana. Visbeidzot, uzņēmumam nebūtu jābūt pienākumam beigt darījuma attiecības ar savu galveno darījuma partneri, kas nodrošina izejvielas, produktus vai pakalpojumus, kuri ir būtiski uzņēmuma saimnieciskajai darbībai, ja līguma izbeigšana radītu būtisku kaitējumu uzņēmumam. Būtisks kaitējums būtu jāinterpretē kā nelabvēlīga un būtiska ietekme uz uzņēmuma juridisko, finansiālo vai ekonomisko stāvokli vai tā ražošanas jaudu, tostarp ilgtermiņa perspektīvā, piemēram, ietekme, kas rada maksātnespējas iespējamību. Lai neapdraudētu šīs direktīvas mērķus, uz lēmumu neizbeigt darījuma attiecības būtu jāattiecinā turpmāki nosacījumi. Uzņēmumam vajadzētu būt pienākumam ziņot uzraudzības iestādei un pienācīgi pamatot iemeslus, kāpēc darījuma attiecības netiek izbeigtas, un pastāvīgi uzraudzīt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi ar iespējamiem pasākumiem, kas jāveic, lai novērstu vai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi, regulāri atkārtoti izvērtēt lēmumu neizbeigt darījuma attiecības un meklēt alternatīvas darījuma attiecības. Lai uzlabotu juridisko noteiktību, šīs direktīvas noteikumi par darījuma attiecību izbeigšanu būtu jāpiemēro tikai komercņēmumiem, ko uzņēmums noslēdzis pēc šīs direktīvas īstenošanas transponēšanas perioda beigām.

(36.b) Kā uzsvērts arī ESAO Vadlīnijās daudznacionāliem uzņēmumiem, ir jāatzīst finanšu pakalpojumu specifika. No regulētiem finanšu uzņēmumiem tiek sagaidīts, ka tie visā finansēšanas un apdrošināšanas procesā ņems vērā nelabvēlīgo ietekmi un izmantos savu tā saukto "sviru", lai ietekmētu uzņēmumus, kuriem tie sniedz finansējumu vai apdrošināšanu, nolūkā novērst vai mazināt uzņēmumu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi. Dažos gadījumos finanšu pakalpojumu tūlītēja izbeigšana vai apturēšana var būt sarežģīta vai pat neiespējama (piemēram, obligātā apdrošināšana). Citos gadījumos, kad regulēts finanšu uzņēmums izmanto sviras efektu, var būt nepiemēroti apturēt vai izbeigt finanšu pakalpojumus, jo balsošanai un iesaistīšanai, jo īpaši kolektīvai iesaistei ar ieguldītājiem vai kreditoriem, var būt labākas iespējas novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi. Minēto iemeslu dēļ direktīvā nav prasīts, lai regulēts finanšu uzņēmums, **kad tas sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē**, uz laiku apturētu vai izbeigtu darījuma attiecības. Šādos gadījumos būtu jāprasa, lai regulētie finanšu uzņēmumi turpinātu uzraudzīt nelabvēlīgo ietekmi un turpinātu centienus novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi.

(37) Attiecībā uz tiešajiem un netiešajiem darījuma partneriem nozares sadarbība, nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas var palīdzēt radīt papildu sviras ietekmi nelabvēlīgas ietekmes identificēšanai, mazināšanai un novēršanai. Tāpēc uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai paļauties uz šādām iniciatīvām šajā direktīvā noteikto pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanas atbalstam, ciktāl šādas shēmas un iniciatīvas ir piemērotas šo pienākumu izpildes atbalstam. Uzņēmumi varētu pēc savas iniciatīvas izvērtēt šo shēmu un iniciatīvu saskanību ar šajā direktīvā noteiktajiem pienākumiem. Lai nodrošinātu pilnīgu informāciju par šādām iniciatīvām, direktīvā vajadzētu būt atsaucei uz iespēju Komisijai un dalībvalstīm veicināt informācijas izplatīšanu par šādām shēmām vai iniciatīvām un to rezultātiem. Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm būtu jāizdod norādījumi par nozaru shēmu un daudzpusēju ieinteresēto personu iniciatīvu piemērotības izvērtēšanu.

(38) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums konstatē faktiski nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, tam būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai to izbeigtu. Var sagaidīt, ka uzņēmums spēs izbeigt faktiski nelabvēlīgu ietekmi savā pašā un meitasuzņēmumu darbībā. Tomēr būtu jāprecizē, ka attiecībā uz darījuma partneriem, kuru darbībās nelabvēlīgu ietekmi nav iespējams izbeigt, uzņēmumiem būtu jāsamazina šāda ietekme līdz minimumam. Nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai līdz minimumam būtu nepieciešams iznākums, kas ir iespējami tuvāks nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanai. Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisku skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jānosaka, kādas darbības uzņēmumiem jāveic, lai izbeigtu faktiski nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi un samazinātu to līdz minimumam, ja tas ir nepieciešams, atkarībā no apstākļiem. Izvērtējot piemērotus pasākumus nelabvēlīgas ietekmes izbeigšanai vai tās samazināšanai līdz minimumam, pienācīgi ņem vērā tā saukto "uzņēmuma iesaistes līmeni nelabvēlīgā ietekmē" saskaņā ar starptautisko regulējumu un uzņēmuma spēju ietekmēt darījuma partneri, kas rada nelabvēlīgu ietekmi. Uzņēmumiem vajadzētu būt pienākumam izbeigt vai samazināt līdz minimumam nelabvēlīgo ietekmi, ko tie rada paši (tā sauktā nelabvēlīgās ietekmes "radīšana", kā minēts starptautiskajā regulējumā) vai kopā ar saviem meitasuzņēmumiem vai darījuma partneriem (tā sauktā "dalība" nelabvēlīgajā ietekmē, kā minēts starptautiskajā regulējumā). Nelabvēlīgās ietekmes kopīga izraisīšana neaprobežojas tikai ar uzņēmuma un tā meitasuzņēmuma vai darījuma partnera vienlīdzīgu iesaisti nelabvēlīgajā ietekmē, bet tai būtu jāaptver visi uzņēmuma darbības vai bezdarbības gadījumi, kas rada nelabvēlīgu ietekmi apvienojumā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbību vai bezdarbību. Ja uzņēmumi paši vai kopā ar citām juridiskām personām nerada nelabvēlīgu ietekmi, kas rodas to darbību ķēdē, bet nelabvēlīgu ietekmi rada to darījuma partneris uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā "tiešā saistība" ar nelabvēlīgu ietekmi, kā minēts starptautiskajā regulējumā), tiem vajadzētu būt pienākumam izmantot savu ietekmi, lai izbeigtu vai līdz minimumam samazinātu nelabvēlīgo ietekmi, ko rada to darījuma partneri, vai palielināt savu ietekmi, lai to izdarītu. Izmantojot tikai jēdzienu "radīt" nelabvēlīgo ietekmi tā vietā, lai izmantotu iepriekšminētos starptautiskajos regulējumos izmantotos terminus, var izvairīties no pārpratumiem ar spēkā esošajiem juridiskajiem terminiem valstu tiesību sistēmās, vienlaikus aptverot tās pašas cēloņsakarības, kas aprakstītas minētajos regulējumos.

Šajā kontekstā saskaņā ar starptautiskajiem regulējumiem uzņēmuma ietekmei uz darījuma partneriem būtu jāietver, no vienas puses, tā spēja pārliecināt darījuma partneri novērst nelabvēlīgu ietekmi (piemēram, izmantojot ietekmi tirgū, prasības pirms kvalifikācijas vai uzņēmējdarbības stimulu piesaistīšanu cilvēktiesībām un vidiskajam sniegunam) un, no otras puses, ietekmes vai sviras pakāpe, ko uzņēmums varētu pamatoti izmantot, piemēram, sadarbojoties ar attiecīgo darījuma partneri vai iesaistot citu uzņēmumu, kas ir ar nelabvēlīgu ietekmi saistītā darījuma partnera tiešais darījuma partneris.

(39) Lai izpildītu pienākumu izbeigt faktisko nelabvēlīgo ietekmi un samazināt to līdz minimumam atbilstīgi šai direktīvai, uzņēmumiem attiecīgā gadījumā būtu jāveic visas turpmāk uzskaitītās darbības, attiecīgā gadījumā atkarībā no apstākļiem. Tiem būtu jānovērš vai līdz minimumam jāsamazina nelabvēlīgā ietekme, rīkojoties proporcionāli nelabvēlīgās ietekmes nozīmīgumam un mērogam, kā arī uzņēmuma iesaistei nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā. Nepieciešamības gadījumā, ņemot vērā to, ka nelabvēlīgo ietekmi nav iespējams izbeigt nekavējoties, uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāievieš korektīvo pasākumu plāns ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Uzņēmumiem būtu arī jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tiešā darījuma partnera, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un attiecīgā gadījumā preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst uzņēmuma darbību ķēdē. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar atbilstošiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Tomēr uzņēmuma pienākumam vajadzētu būt tikai pieprasīt līgumiskas garantijas, jo to iegūšana var būt atkarīga no apstākļiem. Uzņēmumiem būtu arī jāveic finansiāli un nefinansiāli ieguldījumi, kuru mērķis ir pārtraukt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi, sniegt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, kuri ir uzņēmuma darījuma partneri, ja MVU dzīvotspēja varētu tikt apdraudēta, un jāsadarbojas ar citām struktūrām, attiecīgā gadījumā arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spējas izbeigt nelabvēlīgo ietekmi. MVU dzīvotspējas apdraudējums būtu jāinterpretē kā tāds, kas var izraisīt MVU bankrotu vai nostādīt MVU nenovēršama bankrota situācijā. Finanšu uzņēmumiem, **kad tie sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē**, nevajadzētu būt pienākumam sniegt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, jo to darbību ķēde neaptver MVU. Visbeidzot, uzņēmumiem būtu jānodrošina skartajām personām un kopienām remediācija, kurai vajadzētu būt finansiālai vai nefinansiālai kompensācijai, kam vajadzētu būt samērīgai ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu (nelabvēlīgās ietekmes mērogs, smagums) un apmēru (attiecīgo personu skaits vai ietekmētās vides apjoms) un uzņēmuma iesaisti nelabvēlīgajā ietekmē. Finansiālā vai nefinansiālā kompensācija varētu būt skartās personas vai personu restitūcija situācijā, kādā tās būtu bijušas, ja nebūtu notikusi faktiskā nelabvēlīgā ietekme.

- (40) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad faktisko ietekmi nav iespējams novērst ar aprakstītajiem pasākumiem, šajā direktīvā būtu jāatsaucas arī uz iespēju uzņēmumam mēģināt noslēgt līgumu ar netiešo darījuma partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam, un veikt atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu, vai netiešie darījuma partneri ievēro līgumu.
- (41) Lai nodrošinātu faktiskās nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanas un līdz minimumam samazināšanas efektivitāti, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība ar darījuma partneriem darījumu ķēdē, nevis darījuma attiecību pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi izbeigt vai līdz minimumam samazināt faktisko nelabvēlīgo ietekmi ir palikuši bez panākumiem. Darījuma attiecību izbeigšanai kā galējam līdzeklim būtu jānozīmē, ka nav pieejamas mazāk radikālas iespējas un ir maz izredžu palielināt uzņēmuma ietekmi uz darījuma partneriem, kas rada nelabvēlīgo ietekmi. Tomēr šajā direktīvā gadījumos, kad faktisko nelabvēlīgo ietekmi nevar izbeigt vai adekvāti samazināt līdz minimumam ar minētajiem pasākumiem, būtu arī jānorāda uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību uzsākšanas vai esošo attiecību paplašināšanas ar attiecīgo darījuma partneri un – ja tiesību akti, kas regulē viņu attiecības, dod viņiem tādas tiesības – uz laiku pārtraukt darījuma attiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām, vienlaikus izvēršot centienus izbeigt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs veiksmīgi, vai izbeigt darījuma attiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām. Lai ļautu uzņēmumiem izpildīt šo pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz iespēja uz laiku apturēt un izbeigt darījuma attiecības līgumos, ko reglamentē to tiesību akti, izņemot gadījumus, kad pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt, piemēram, obligātās apdrošināšanas gadījumā. Tas vien, ka trešā valsts savos tiesību aktos nav ratificējusi vai īstenojusi kādu no šīs direktīvas I pielikumā uzskaitītajiem instrumentiem, nerada pienākumu uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības.

(41.a) Dažos gadījumos uzņēmumiem nevajadzētu būt pienākamam izbeigt darījuma attiecības.

Uzņēmumiem nevajadzētu prasīt izbeigt darījuma attiecības, ja ir pamatoti uzskatīt, ka izbeigšana varētu radīt būtiskāku nelabvēlīgu ietekmi. Tas atbilst starptautiskajam regulējumam, un būtu jāņem vērā to personu intereses, kuras skar nelabvēlīga ietekme. Piemēram, darījuma attiecību, kurās konstatēta bērnu darba izmantošana, pārtraukšana var radīt bērnam vēl būtiskākas nelabvēlīgas cilvēktiesību sekas. Tāpat būtiskāka nelabvēlīga ietekme var rasties, ja darba ņēmējiem, izbeidzot darījuma attiecības ar darba devēju, lai izbeigtu nelabvēlīgo ietekmi, kas izpaužas kā tiesību slēgt koplīgumus pārkāpšana, tiek liegts iztikas minimums. Visbeidzot, uzņēmumam nebūtu jābūt pienākamam beigt darījuma attiecības ar savu galveno darījuma partneri, kas nodrošina izejvielas, produktus vai pakalpojumus, kuri ir būtiski uzņēmuma saimnieciskajai darbībai, ja līguma izbeigšana radītu būtisku kaitējumu uzņēmumam. Būtisks kaitējums būtu jāinterpretē kā nelabvēlīga un būtiska ietekme uz uzņēmuma juridisko, finansiālo vai ekonomisko stāvokli vai tā ražošanas jaudu, tostarp ilgtermiņa perspektīvā, piemēram, ietekme, kas rada maksātnespējas iespējamību. Lai neapdraudētu šīs direktīvas mērķus, uz lēmumu neizbeigt darījuma attiecības būtu jāattiecinā turpmāki nosacījumi. Uzņēmumam vajadzētu būt pienākamam ziņot uzraudzības iestādei un pienācīgi pamatot iemeslus, kāpēc darījuma attiecības netiek izbeigtas, un pastāvīgi uzraudzīt faktisko nelabvēlīgo ietekmi ar iespējamiem pasākumiem, kas jāveic, lai izbeigtu vai līdz minimumam samazinātu nelabvēlīgo ietekmi, regulāri atkārtoti izvērtēt lēmumu neizbeigt darījuma attiecības un meklēt alternatīvas darījuma attiecības. Lai uzlabotu juridisko noteiktību, šīs direktīvas noteikumi par darījuma attiecību izbeigšanu būtu jāpiemēro tikai komercīgumiem, ko uzņēmums noslēdzis pēc šīs direktīvas īstenošanas transponēšanas perioda beigām.

(41.b) Kā uzsvērts arī ESAO Vadlīnijās daudznacionāliem uzņēmumiem, ir jāatzīst finanšu pakalpojumu specifika. No regulētiem finanšu uzņēmumiem tiek sagaidīts, ka tie visā finansēšanas un apdrošināšanas procesā ņems vērā nelabvēlīgo ietekmi un izmantos savu tā saukto "sviru", lai ietekmētu uzņēmumus, kuriem tie sniedz finansējumu vai apdrošināšanu, nolūkā izbeigt vai līdz minimumam samazināt uzņēmumu nelabvēlīgo ietekmi. Dažos gadījumos finanšu pakalpojumu tūlītēja izbeigšana vai apturēšana var būt sarežģīta vai pat neiespējama (piemēram, obligātā apdrošināšana). Citos gadījumos, kad regulēts finanšu uzņēmums izmanto sviras efektu, var būt nepiemēroti izbeigt vai apturēt finanšu pakalpojumus, jo balsošanai un iesaistīšanai, jo īpaši kolektīvai iesaistei ar ieguldītājiem vai kreditoriem, var būt labākas iespējas izbeigt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi. Minēto iemeslu dēļ direktīvā nav prasīts, lai regulēts finanšu uzņēmums, **kad tas sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē**, uz laiku apturētu vai izbeigtu darījuma attiecības. Tādos gadījumos būtu jāprasa, lai regulētie finanšu uzņēmumi turpinātu uzraudzīt nelabvēlīgo ietekmi un turpinātu centienus izbeigt un līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi.

(42) Uzņēmumiem būtu jānodrošina iespēja personām un organizācijām iesniegt sūdzības tieši tiem, ja rodas pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Lai samazinātu slogu uzņēmumiem, tiem vajadzētu būt iespējai piedalīties uz sadarbību balstītā sūdzību procedūrā, tādā kā tā, ko kopīgi izveidojuši uzņēmumi (piemēram, uzņēmumu grupa), nozares apvienības vai daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas, nevis izveidot sūdzību procedūru atsevišķi. Starp organizācijām, kas varētu iesniegt šādas sūdzības, vajadzētu būt arodbiedrībām un citiem darba ņēmēju pārstāvjiem, kuri pārstāv personas, kas strādā attiecīgajā darbību ķēdē, un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras darbojas jomās, kas saistītas ar attiecīgo nelabvēlīgo ietekmi, ja to rīcībā ir informācija par iespējamu vai faktisku nelabvēlīgu ietekmi. Uzņēmumiem būtu jāizveido taisnīga, pieejama un pārredzama procedūra šo sūdzību izskatīšanai un vajadzības gadījumā jāinformē darba ņēmēji, arodbiedrības un citi darba ņēmēju pārstāvji par šādām procedūrām. Termins "taisnīgas, pieejamas un pārredzamas" būtu jāsaprot saskaņā ar 31. principu Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kas prasa, lai procedūras būtu likumīgas, pieejamas, paredzamas, taisnīgas, pārredzamas, ar tiesībām saderīgas un lai tās būtu pastāvīgas mācīšanās avots. Procedūrai būtu jānodrošina sūdzības iesniedzēja identitātes konfidencialitāte un nepieciešamie pasākumi, lai novērstu jebkāda veida atriebību no uzņēmuma un tās meitasuzņēmumu puses. Ar atriebību būtu jāsaprot jebkura tieša vai netieša darbība vai bezdarbība, ko izraisījusi sūdzības iesniegšana un kas rada vai var radīt nepamatotu kaitējumu sūdzības iesniedzējam. Sūdzību un remediācijas mehānisma izmantošanai nevajadzētu liegt sūdzības iesniedzējam izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus vai iesniegt pamatotas bažas uzraudzības iestādēm. Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem sūdzību iesniedzējiem vajadzētu būt iespējai pieprasīt uzņēmumam veikt atbilstošus turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību un tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem atbilstošā līmenī, lai apspriestu iespējamo vai faktisko būtisko nelabvēlīgo ietekmi, kas ir sūdzības priekšmets. Šādai piekļuvei nevajadzētu radīt nepamatotus lūgumus uzņēmumiem.

(42.a) Ņemot vērā plašāku to personu vai organizāciju sarakstu, kurām ir tiesības iesniegt sūdzību, un plašāku sūdzību priekšmetu klāstu, sūdzību procedūra juridiski tiek uzverta kā atsevišķs mehānisms iekšējai ziņošanas procedūrai, ko uzņēmumi izveidojuši saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2019/1937 par trauksmes cēlēju aizsardzību ⁴⁶. Ja Savienības vai valsts tiesību aktu pārkāpumu, kas iekļauts minētās direktīvas materiālajā piemērošanas jomā, var uzskatīt par nelabvēlīgu ietekmi un ziņojošā persona ir uzņēmuma darbinieks, kuru tiešā veidā skar nelabvēlīgā ietekme, persona varētu izmantot abas procedūras – sūdzību mehānismu saskaņā ar šo direktīvu vai iekšējo ziņošanas procedūru, kas noteikta saskaņā ar minēto direktīvu. Tomēr, ja kāds no iepriekš minētajiem nosacījumiem nav izpildīts, persona procesu var īstenot, izmantojot tikai vienu no procedūrām.

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

(43) Uzņēmumiem būtu jāuzrauga savu pienācīgas rūpības pasākumu īstenošana un efektivitāte, pienācīgi ņemot vērā attiecīgo informāciju no ieinteresētajām personām. Tiem periodiski būtu jāveic pašu darbības, savu meitasuzņēmumu un, ja tas ir saistīts ar uzņēmuma darbību ķēdēm, savu darījuma partneru darbības izvērtējums, lai uzraudzītu nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšanas, novēršanas, mazināšanas, izbeigšanas un samazināšanas līdz minimumam efektivitāti. Šādos izvērtējumos būtu jāpārbauda, vai nelabvēlīgā ietekme ir pareizi identificēta, vai tiek īstenoti pienācīgas rūpības pasākumi un vai nelabvēlīgā ietekme ir faktiski novērsta vai izbeigta. Lai nodrošinātu, ka šādi izvērtējumi ir aktuāli, tie būtu jāveic nekavējoties pēc būtisku izmaiņu rašanās un vismaz reizi 24 mēnešos un jāpārskata starplaikā, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka varētu rasties būtiski jauni nelabvēlīgas ietekmes riski. Būtiskas izmaiņas būtu jāsaprot kā tādas izmaiņas uzņēmuma pašā, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbības *status quo*, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vai jebkāda cita tāda būtiska novirze no uzņēmuma situācijas, tostarp uzzināšana par nelabvēlīgo ietekmi no publiski pieejamas informācijas vai apspriežoties ar ieinteresētajām personām, par ko var pamatoti sagaidīt, ka uzņēmums uz to reaģēs un to izvērtēs. Būtisku izmaiņu piemēri varētu būt gadījumi, kad uzņēmums darbojas jaunā ekonomikas nozarē vai ģeogrāfiskajā apgabalā, sāk ražot jaunus produktus vai maina esošo produktu ražošanas veidu, izmantojot tehnoloģiju ar potenciāli lielāku nelabvēlīgu ietekmi, vai maina savu korporatīvo struktūru, veicot pārstrukturēšanu, apvienošanas vai pārņemšanas. Finanšu uzņēmumiem būtu regulāri jāizvērtē tikai sava darbība, [...] savu meitasuzņēmumu darbība [...] **un, kad tie saviem darījuma partneriem sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē,** [...] to pasākumu efektivitāte, kuri veikti, lai novērstu vai mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, vai izbeigtu vai līdz minimumam samazinātu faktisko nelabvēlīgo ietekmi, kura tika konstatēta pirms finanšu pakalpojuma sniegšanas attiecīgajam darījuma partnerim. Finanšu uzņēmumiem nebūtu jāpieprasa turpmāki izvērtējumi attiecībā uz tiem saviem darījuma partneriem, **kuriem tie sniedz finanšu pakalpojumus šīs direktīvas nozīmē,** visā attiecību ar darījuma partneri pastāvēšanas laikā.

(44) Tāpat kā spēkā esošajos starptautiskajos standartos, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un ESAO sistēmā, pienācīgas rūpības prasībās ietilpst pienākums sniegt ārēji būtisku informāciju par pienācīgas rūpības politiku, procesiem un darbībām, kas veiktas, lai identificētu un novērstu faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kā arī par šo darbību konstatējumiem un iznākumu. Direktīvā 2013/34/ES ir noteikti attiecīgie ziņošanas pienākumi attiecībā uz korporatīvo ilgtspēju uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva. Lai izvairītos no ziņošanas pienākumu dublēšanās, ar šo direktīvu nevajadzētu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas minētā direktīva, ieviest jaunus ziņošanas pienākumus papildus Direktīvā 2013/34/ES noteiktajiem, kā arī ziņošanas standartiem, kas būtu jāizstrādā saskaņā ar to. Attiecībā uz uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, bet uz kuriem neattiecas Direktīva 2013/34/ES, lai izpildītu šajā direktīvā paredzēto pienācīgas rūpības pienākumu, tiem būtu jāpublicē savā tīmekļa vietnē finanšu gada pārskats valodā, kuru ierasts izmantot starptautiskajā uzņēmējdarbības vidē.

- (45) Lai veicinātu uzņēmumu atbilstību pienācīgas rūpības prasībām to darbību ķēdē un ierobežotu atbilstības nodrošināšanas sloga pārvešanu uz darījuma partneriem, kas ir MVU, Komisijai pēc konsultēšanās ar dalībvalstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāsniedz norādījumi par līguma paraugklauzulām.
- (46) Lai uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm sniegtu atbalstu un praktiskus instrumentus par to, kā uzņēmumiem būtu jāpilda pienācīgas rūpības pienākumi, Komisijai, par atsauci izmantojot attiecīgās starptautiskās vadlīnijas un standartus un apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības jomā, vajadzētu izdot norādījumus, arī attiecībā uz konkrētām nozarēm vai konkrētu nelabvēlīgu ietekmi, vai šīs direktīvas mijiedarbību ar citiem Savienības tiesību aktiem, kuriem ir tādi paši mērķi, un paredzot plašākus vai konkrētākus pienākumus.
- (47) Lai gan MVU neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, tās noteikumi varētu ietekmēt tos kā darbuzņēmējus vai apakšuzņēmējus uzņēmumiem (tiešos vai netiešos darījuma partnerus), kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tomēr mērķis ir mazināt finansiālo vai administratīvo slogu MVU, daudzi no kuriem jau tagad saskaras ar grūtībām globālās ekonomikas un sanitārās krīzes apstākļos. Lai atbalstītu MVU, dalībvalstīm atsevišķi vai kopā būtu jāizveido un jāizmanto mērķorientētas tīmekļa vietnes, portāli vai platformas, lai sniegtu informāciju un atbalstītu uzņēmumus, un dalībvalstis varētu arī finansiāli atbalstīt MVU un palīdzēt tiem palielināt spējas. Uzņēmumi, kuru darījuma partneris ir MVU, arī tiek aicināti atbalstīt tos pienācīgas rūpības pasākumu izpildē, ja šādas prasības apdraudētu MVU dzīvotspēju, un piemērot taisnīgas, pamatotas, nediskriminējošas un samērīgas prasības attiecībā uz MVU.

- (48) Lai papildinātu dalībvalstu atbalstu MVU, Komisija var balstīties uz esošajiem Savienības instrumentiem, projektiem un citām darbībām, kas palīdz īstenot pienācīgu rūpību Savienībā un trešās valstīs. Tā var izveidot jaunus atbalsta pasākumus, kas uzņēmumiem, tajā skaitā MVU, sniedz palīdzību saistībā ar pienācīgas rūpības prasībām, piemēram, darbību ķēdes pārredzamības novērošanas centru un kopīgu ieinteresēto personu iniciatīvu veicināšanu.
- (49) Komisija, pamatojoties uz pastāvošu Savienības rīcību, varētu papildināt dalībvalstu atbalsta pasākumus, kuri vērsti uz augšupējo ekonomikas dalībnieku atbalstu, lai tie varētu palielināt spēju efektīvi novērst un mazināt to darbības un darījuma attiecību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, īpašu uzmanību pievēršot problēmām, ar kurām saskaras mazie lauksaimnieki. Savienība un dalībvalstis tiek mudinātas atbilstīgi savai kompetencei izmantot savus kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumentus, lai atbalstītu trešo valstu valdības un tos augšupējos ekonomikas dalībniekus trešās valstīs, kuri strādā, lai novērstu savu darbību un augšupējo darījuma attiecību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Tas varētu ietvert sadarbību ar partnervalstu valdībām, vietējo privāto sektoru un ieinteresētajām personām, lai novērstu nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi pamatcēloņus.
- (50) Lai nodrošinātu, ka šī direktīva efektīvi veicina cīņu pret klimata pārmaiņām, uzņēmumiem būtu jāpieņem plāns, ar ko nodrošinātu, ka uzņēmuma uzņēmējdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C atbilstīgi Parīzes nolīgumam. Gadījumā, ja klimats ir ticis identificēts vai būtu bijis jāidentificē kā galvenais risks uzņēmuma darbībai vai galvenā ietekme uz to, uzņēmumam savā plānā būtu jāiekļauj siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķi.
- (51) [...]

- (52) Lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu pārraudzību un vajadzības gadījumā tās izpildi attiecībā uz trešo valstu uzņēmumiem, šiem uzņēmumiem būtu jāieceļ tāds pilnvarots pārstāvis Savienībā, kam ir pietiekamas pilnvaras, un jāsniedz informācija par pilnvarotajiem pārstāvjiem. Pilnvarotajam pārstāvim vajadzētu būt iespējai pildīt arī kontaktpunkta funkcijas, ar noteikumu, ka tiek ievērotas šīs direktīvas attiecīgās prasības. Ja trešās valsts uzņēmums neieceļ pilnvaroto pārstāvi, visām dalībvalstīm, kurās uzņēmums darbojas, vajadzētu būt kompetentām nodrošināt šā pienākuma izpildi, jo īpaši iecelt juridisku vai fizisku personu vienā no dalībvalstīm, kurā tas darbojas, saskaņā ar valsts tiesību aktos noteikto izpildes sistēmu. Dalībvalstīm, kas uzsāk šādu izpildi, ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīkla starpniecību būtu jāinformē citu dalībvalstu uzraudzības iestādes, lai citas dalībvalstis to nepildītu.
- (53) Lai nodrošinātu uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumu pareizas īstenošanas uzraudzību un šīs direktīvas pareizu izpildi, dalībvalstīm būtu jānorīko viena vai vairākas valsts uzraudzības iestādes. Šīm uzraudzības iestādēm vajadzētu būt publiskām, neatkarīgām no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai citām tirgus interesēm, un bez interešu konfliktiem. Dalībvalstīm saskaņā ar tiesību aktiem būtu jānodrošina kompetentās iestādes atbilstīgs finansējums. Tām vajadzētu būt tiesībām veikt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai pamatojoties uz pamatotām bažām, kas paustas saskaņā ar šo direktīvu. Ja pastāv kompetentās iestādes saskaņā ar nozaru tiesību aktiem, dalībvalstis varētu noteikt, ka tās ir atbildīgas arī par šīs direktīvas piemērošanu savās kompetences jomās. Tās varētu norīkot, ka iestādes, kas atbild par regulētu finanšu uzņēmumu uzraudzību, būs arī uzraudzības iestādes šīs direktīvas mērķiem.

(54) Lai nodrošinātu šīs direktīvas īstenošanai veikto valstu pasākumu efektīvu izpildi, dalībvalstīm būtu jāparedz atturoši, samērīgi un iedarbīgi sodi par minēto pasākumu pārkāpumiem. Lai šāds sodu režīms būtu iedarbīgs, sodos, ko uzliek valsts uzraudzības iestādes, būtu jāiekļauj arī finansiāli sodi. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka naudas sods uzlikšanas brīdī ir proporcionāls uzņēmuma neto apgrozījumam visā pasaulē. Tomēr tam nebūtu jāuzliek dalībvalstīm pienākums naudas sodu visos gadījumos balstīt tikai uz uzņēmuma neto apgrozījumu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai sodu balstīt arī uz citiem kritērijiem, piemēram, uzņēmuma ekonomisko stāvokli. Dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem būtu jāizlemj, vai sodi būtu jāpiemēro tieši uzraudzības iestādēm, sadarbojoties ar citām iestādēm, vai iesniedzot pieteikumu kompetentajām tiesu iestādēm. Lai nodrošinātu publisku pārraudzību pār šajā direktīvā izklāstīto noteikumu piemērošanu, uzraudzības iestāžu lēmumi, kuros ietverti sodi, kas uzņēmumiem uzlikti par to valsts tiesību aktu noteikumu neievērošanu, ar kuriem īsteno šo direktīvu, būtu jāpublicē, jānosūta Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam un jā saglabā publiski pieejami vismaz trīs gadus. Publicētajā lēmumā nevajadzētu iekļaut personas datus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679⁴⁷. Uzņēmuma nosaukuma publicēšana ir atļauta pat tad, ja tajā ir fiziskas personas vārds un uzvārds.

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

- (55) Lai nodrošinātu saskaņā ar šo direktīvu pieņemto valsts noteikumu konsekventu piemērošanu un izpildi, valstu uzraudzības iestādēm būtu jāsadarbojas un jākoordinē sava rīcība. Šim nolūkam Komisijai būtu jāizveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls, un uzraudzības iestādēm citai cita būtu jāatbalsta uzdevumu izpildē, kā arī jāsniedz savstarpēja palīdzība.
- (56) Lai nodrošinātu efektīvu kompensāciju no nelabvēlīgās ietekmes cietušajiem, būtu jāpieprasa, lai dalībvalstis izstrādā noteikumus, kas reglamentē uzņēmumu civiltiesisko atbildību par fiziskai vai juridiskai personai nodarīto kaitējumu, ar nosacījumu, ka uzņēmums tīši vai nolaidības dēļ nav novērsis un mazinājis iespējamo nelabvēlīgo ietekmi vai nav spējis izbeigt un līdz minimumam samazināt faktisko ietekmi, un šādas neizpildes rezultātā fiziskajai vai juridiskajai personai ir nodarīts kaitējums. Kaitējums, kas nodarīts personas aizsargātajām likumiskajām interesēm, būtu jāsaprot saskaņā ar valsts tiesību aktiem, piemēram, nāve, fizisks vai psiholoģisks ievainojums, personas brīvības atņemšana, cilvēka cieņas zaudēšana vai kaitējums personas īpašumam. Nosacījums, ka kaitējumam personai ir jāizriet no tā, ka uzņēmums nav izpildījis pienākumu novērst nelabvēlīgo ietekmi, ja I pielikumā uzskaitīto tiesību, aizlieguma vai pienākuma, kura aizskaršana vai pārkāpšana rada nelabvēlīgu ietekmi, kas būtu jānovērš, mērķis ir aizsargāt fizisko vai juridisko personu, kurai kaitējums ir nodarīts, būtu jāsaprot tādējādi, ka tas neattiecas uz atvasinātu kaitējumu (kas netieši radies citām personām, kuras nav cietušas no nelabvēlīgas ietekmes un kuras neaizsargā I pielikumā uzskaitītās tiesības, aizliegumi vai pienākumi). Piemēram, ja uzņēmuma darbiniekam ir nodarīts kaitējums, jo uzņēmums ir pārkāpis drošības standartus darbavietā, šāda darbinieka dzīvesvietas īpašniekam nevajadzētu ļaut iesniegt prasījumu pret uzņēmumu par ekonomiskiem zaudējumiem, kas radušies tādēļ, ka darbinieks nav spējis maksāt īres maksu. Šī direktīva nereglamentē cēloņsakarību, izņemot to, ka uzņēmumus nevajadzētu saukt pie atbildības, ja kaitējumu ir radījuši tikai darījuma partneri uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā "tiesā saikne ar"). Cietušajiem vajadzētu būt tiesībām uz pilnīgu kompensāciju par nodarīto kaitējumu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un saskaņā ar šādu vienotu principu. Būtu jāaizliedz atturēšana, atlīdzinot zaudējumus (t. i., sodoša rakstura zaudējumu atlīdzināšana) vai jebkāda cita veida pārmērīga kompensēšana.

- (57) Uzņēmumam nevajadzētu būt atbildīgam par kaitējumu, kas būtu radies tādā pašā mērā, pat ja uzņēmums būtu rīkojies saskaņā ar šo direktīvu. Turklāt, tā kā nelabvēlīgajai ietekmei vajadzētu piešķirt prioritāti atkarībā no tās būtiskuma un iespējamības un pakāpeniski novērst, ja nav iespējams pilnībā novērst visu konstatēto nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumam nevajadzētu būt atbildīgam par kaitējumu, kas izriet no jebkādas mazāk būtiskas nelabvēlīgas ietekmes, kura vēl nav novērsta. Tomēr, nosakot, vai ir izpildīti nosacījumi attiecībā uz uzņēmuma atbildību, saistībā ar vērtējumu par to, vai uzņēmums nav ievērojis savu pienākumu pienācīgi novērst konstatēto nelabvēlīgo ietekmi, būtu jāizvērtē, vai ir uzņēmums pareizi piešķīris prioritāti nelabvēlīgajai ietekmei.
- (58) Atbildības režīms nereglamentē, kam būtu jāpierāda, ka uzņēmuma rīcība ir bijusi pamatoti atbilstoša lietas apstākļiem, tāpēc šis jautājums atstāts valstu tiesību ziņā. Turklāt šī direktīva nereglamentē to, kas var iesniegt prasījumu valstu tiesās un ar kādiem nosacījumiem civilprocesu var uzsākt, tāpēc šis jautājums ir atstāts valsts tiesību aktu ziņā. Piemēram, dalībvalstis var nolemt, ka tikai cietušais var iesniegt prasījumu valsts tiesās vai ka pilsoniskās sabiedrības organizācija, arodbiedrība vai cita juridiska persona var iesniegt prasījumu cietušā vārdā.

- (59) Attiecībā uz civiltiesiskās atbildības noteikumiem uzņēmuma civiltiesiskajai atbildībai par zaudējumiem, kas radušies tādēļ, ka tas nav veicis pienācīgas rūpības pasākumus, nevajadzētu skart tā meitasuzņēmumu civiltiesisko atbildību vai darbību ķēdē iesaistīto tiešo un netiešo darījuma partneru attiecīgo civiltiesisko atbildību. Ja uzņēmums nodarījis kaitējumu kopā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneri, tam vajadzētu būt kopīgi un solidāri atbildīgam ar šo attiecīgo meitasuzņēmumu vai darījuma partneri. Tas neskar nevienu valsts tiesību aktu par solidāras atbildības nosacījumiem un par tiesībām prasīt kompensāciju pilnā apmērā, ko maksā viena solidāri atbildīgā puse.
- (59.a) Civiltiesiskās atbildības noteikumiem saskaņā ar šo direktīvu nevajadzētu skart tādas Savienības vai valstu noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas paredz atbildību situācijās, uz kurām neattiecas šī direktīva vai kas paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva. Stingrāks atbildības režīms būtu jāsaprot arī kā valsts civiltiesiskās atbildības režīms, kas neparedz šajā direktīvā paredzētos atbrīvojumus, piemēram, prioritātes noteikšana nelabvēlīgai ietekmei.
- (60) Attiecībā uz civiltiesisko atbildību, kas izriet no nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, personas, kurām ir nodarīts kaitējums, saskaņā ar šo direktīvu var pieprasīt kompensāciju pat gadījumos, kad šie prasījumi pārklājas ar cilvēktiesību prasījumiem.

- (61) Lai nodrošinātu, ka no cilvēktiesību pārkāpuma vai videi nodarīta kaitējuma cietušie var iesniegt prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu un pieprasīt kompensāciju par kaitējumu, kas nodarīts, ja uzņēmums tīši vai nolaidības dēļ nav ievērojis no šīs direktīvas izrietošos pienācīgas rūpības pienākumus, šajā direktīvā būtu jāuzliek dalībvalstīm pienākums nodrošināt, ka valsts tiesību akti, ar ko transponē šajā direktīvā paredzēto civiltiesiskās atbildības režīmu, ir primāri un obligāti piemērojami gadījumos, kad prasījumiem šajā sakarā piemērojami tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti, kā tas varētu būt, piemēram, saskaņā ar starptautisko privāttiesību noteikumiem, ja kaitējums rodas trešā valstī. Tas nozīmē, ka dalībvalstis, transponējot šajā direktīvā paredzēto civiltiesiskās atbildības režīmu un izvēloties metodes šāda rezultāta sasniegšanai, var ņemt vērā arī visus saistītos valsts noteikumus, tostarp prasības par to, kura fiziska vai juridiska persona var iesniegt prasījumu, par noilgumu, iebildumiem un aizstāvību, kā arī kompensācijas aprēķināšanu, ciktāl tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu cietušo aizsardzību, un ir būtisks dalībvalstu sabiedrības interešu aizsardzībai, piemēram, tās politiskajai, sociālajai vai ekonomiskajai organizācijai.
- (62) Civiltiesiskās atbildības režīmam saskaņā ar šo direktīvu nebūtu jāskar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK ⁴⁸. Šai direktīvai nevajadzētu liegt dalībvalstīm piemērot uzņēmumiem papildu, stingrākus pienākumus vai citādi īstenot papildu pasākumus, kuru mērķi ir tādi paši kā Direktīvas 2004/35/EK mērķi.

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

- (63) Direktīva neskar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES ⁴⁹, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/25/ES ⁵⁰ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/23/ES ⁵¹. Jo īpaši saskaņā ar minētajām direktīvām līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji subjekti var izslēgt vai dalībvalstis var prasīt no dalības iepirkuma procedūrā vai koncesijas piešķiršanas procedūrā attiecīgā gadījumā izslēgt jebkuru ekonomikas dalībnieku, ja tie ar jebkādiem piemērotiem līdzekļiem var pierādīt, ka ir pārkāpti vides, sociālo un darba tiesību jomā piemērojamie pienākumi, tostarp tie, kas izriet no konkrētiem starptautiskiem nolīgumiem, kurus ratificējušas visas dalībvalstis un kuri uzskaitīti minētajās direktīvās, vai ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kura dēļ tā godprātība ir apšaubāma.
- (64) [...]
- (65) Personām, kuras strādā uzņēmumos, uz ko attiecas pienācīgas rūpības pienākumi saskaņā ar šo direktīvu, vai kuras sazinās ar šādiem uzņēmumiem saistībā ar to profesionālo darbību, var būt nozīmīga loma šīs direktīvas noteikumu pārkāpumu atklāšanā. Tādējādi tās var palīdzēt novērst šādus pārkāpumus un atturēt no tiem, kā arī stiprināt šīs direktīvas izpildi. Attiecībā uz ziņošanu par šīs direktīvas pārkāpumiem un to personu aizsardzību, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem, tādējādi būtu jāpiemēro Direktīva (ES) 2019/1937.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.).

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1. lpp.).

- (66) Lai precizētu informāciju, kas uzņēmumiem, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības atbilstīgi noteikumiem par korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu saskaņā ar Direktīvu 2013/34/ES, būtu jāsniedz par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, būtu jādeleģē pilnvaras Komisijai pieņemt aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu attiecībā uz papildu noteikumiem par šādas ziņošanas saturu un kritērijiem, precizējot informāciju par pienācīgas rūpības, iespējamās un faktiskās ietekmes un attiecībā uz minēto ietekmi veikto darbību aprakstu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ⁵². Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (67) Šī direktīva būtu jāpieņem atbilstīgi Savienības tiesību aktiem par datu aizsardzību un tiesībām uz privātuma un personas datu aizsardzību, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 8. pantā. Jebkāda personas datu apstrāde saskaņā ar šo direktīvu būtu jāveic atbilstīgi Regulai (ES) 2016/679, kā arī prasībām par nolūka ierobežošanu, datu minimizēšanu un glabāšanas ierobežošanu.
- (68) Notika apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725 ⁵³ 28. panta 2. punktu, un tas 2022. gada ... sniedza atzinumu.
- (69) [...]

⁵² OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

(70) Komisijai būtu jāizvērtē un jāziņo par to, vai šajā direktīvā ietverto nozaru ar lielu ietekmi sarakstam būtu jāpievieno jaunas nozares, lai to salāgotu ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas vadlīnijām vai, ņemot vērā skaidrus pierādījumus par darbaspēka ekspluatāciju, cilvēktiesību pārkāpumiem vai jaunu vides apdraudējumu, par to, vai šajā direktīvā minēto attiecīgo starptautisko konvenciju saraksts būtu jāgroza, jo īpaši ņemot vērā starptautiskās norises, kā arī par to, vai šajā direktīvā paredzētie noteikumi par pienācīgu rūpību būtu jāattiecinā arī uz klimata pārmaiņu nelabvēlīgo ietekmi. Komisijai būtu arī jāizvērtē, vai ir jāpārskata kritēriji un robežvērtības, ko izmanto, lai noteiktu šīs direktīvas darbības jomu, vai būtu jāaptver citas juridiskas personas, vai arī ir jāpārskata "darbību ķēdes" definīcija, tostarp regulētu finanšu uzņēmumu ieguldījumu nodrošināšana, **vai regulētu finanšu uzņēmumu veikta finanšu pakalpojumu – šīs direktīvas nozīmē – sniegšana, neatkarīgi no dalībvalsts lēmuma šo direktīvu piemērot regulētu finanšu uzņēmumu sniegtiem finanšu pakalpojumiem.**

(71) Tā kā šīs direktīvas mērķi, proti, labāk izmantot vienotā tirgus potenciālu, lai veicinātu pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku, un sekmēt ilgtspējīgu attīstību, novēršot un mazinot potenciālo vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi uzņēmumu darbību ķēdēs, nevar pietiekamā apmērā sasniegt, dalībvalstīm rīkojoties individuāli vai nekoordinēti, un rīcības mēroga un ietekmes dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī. Proti, aplūkotajām problēmām un to cēloņiem ir starptautiska dimensija, jo daudzi uzņēmumi darbojas Savienības vai globālā mērogā un vērtības ķēdes sniedzas uz citām dalībvalstīm un trešām valstīm. Turklāt atsevišķu dalībvalstu īstenotie pasākumi var būt neefektīvi un izraisīt iekšējā tirgus sadrumstalotību. Tādēļ Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts LES 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

1. pants

Priekšmets

1. Šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi par:
 - a) uzņēmumu pienākumiem saistībā ar faktisku un iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmuma pašu darbībā, to meitasuzņēmumu darbībā un tādās darbībās uzņēmuma darbību ķēdē, ko veic to darījuma partneri;
 - b) atbildību, kas paredzēta par iepriekš minēto pienākumu pārkāpumiem; un
 - c) pienākumu pieņemt plānu nolūkā nodrošināt uzņēmuma uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas saderību ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C.
2. Šī direktīva nerada pamatu tā cilvēktiesību aizsardzības vai vides aizsardzības, vai klimata aizsardzības līmeņa pazemināšanai, kas paredzēts dalībvalstu tiesību aktos šīs direktīvas pieņemšanas laikā.
3. Šī direktīva neskar citos Savienības tiesību aktos noteiktos pienākumus cilvēktiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumi normu kolīzijas robežās ir noteicošie un tiek piemēroti attiecībā uz šiem konkrētajiem pienākumiem.

2. pants

Piemērošanas joma

1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:
 - a) uzņēmumam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 500 darbinieku un tā neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 150 miljonus EUR;
 - b) uzņēmums nerasniedza a) apakšpunktā noteiktos sliekšņus, bet tam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 250 darbinieku un tā neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 40 miljonus EUR, ar noteikumu, ka vismaz 20 miljoni EUR ir sasniegti vienā vai vairākās no turpmāk minētajām nozarēm, kas saistītas ar piemērojamo saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kura izveidota ar Regulu (EK) Nr. 1893/2006 un uzskaitīta II pielikumā:
 - i) tekstilizstrādājumu, ādas un saistīto izstrādājumu (arī apavu) ražošana un tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu vairumtirdzniecība;
 - ii) lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (arī akvakultūra), pārtikas produktu un dzērienu ražošana un lauksaimniecības izejvielu, dzīvu dzīvnieku, koksnes, pārtikas un dzērienu vairumtirdzniecība; vai

iii) derīgo izrakteņu ieguve neatkarīgi no to ieguves vietas (ieskaitot jēlnaftu, dabasgāzi, ogles, brūnogles, metālus un metāla rūdas, kā arī visus citus nemetāliskos minerālus un karjeru izstrādes produktus), parasto metālu izstrādājumu, citu nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu (izņemot mašīnas un iekārtas) ražošana un derīgo izrakteņu, minerālu pamatproduktu un starpproduktu (ieskaitot metālus un metāla rūdas, būvmateriālus, degvielas, ķīmiskās vielas un citus starpproduktus) vairumtirdzniecība.

2. Šī direktīva attiecas arī uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:

- a) uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasniedzis neto apgrozījumu, kas pārsniedz 150 miljonus EUR; vai
- b) uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasniedzis neto apgrozījumu, kas ir lielāks par 40 miljoniem EUR, bet nepārsniedz 150 miljonus EUR, ar noteikumu, ka vismaz 20 miljoni EUR no tā neto apgrozījuma pasaulē ir sasniegti vienā vai vairākās no nozarēm, kas uzskaitītas 1. punkta b) apakšpunktā.

3. Šā panta 1. punkta vajadzībām nepilnas slodzes darbinieku skaitu aprēķina, pamatojoties uz pilnas slodzes ekvivalentu. Pagaidu darba aģentūru darba ņēmējus iekļauj darbinieku skaita aprēķinā tāpat kā tad, ja tie būtu darba ņēmēji, kurus uzņēmums tieši nodarbina uz to pašu laika posmu.

3.a Šo direktīvu piemēro uzņēmumam, ja uzņēmums ir izpildījis 1. vai 2. punktā paredzētos nosacījumus divus finanšu gadus pēc kārtas.

4. Attiecībā uz 1. punktā minētajiem uzņēmumiem dalībvalsts, kuras kompetencē ietilpst to jautājumu regulēšana, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmuma juridiskā adrese.
5. Attiecībā uz 2. punktā minētajiem uzņēmumiem dalībvalsts, kuras kompetencē ietilpst to jautājumu regulēšana, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmuma filiāle. Ja uzņēmumam nav filiāles nevienā dalībvalstī vai ja tai ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, tad dalībvalsts, kas ir kompetenta regulēt jautājumus, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir tā dalībvalsts, kurā uzņēmums ir radījis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada.
6. Dalībvalstis var nolemt piemērot šo direktīvu pensiju iestādēm, kas tiek uzskatītas par sociālā nodrošinājuma sistēmām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 883/2004⁵⁴ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 987/2009⁵⁵. Ja dalībvalsts nolemj šādām pensiju iestādēm piemērot šo direktīvu, minētās pensiju iestādes uzskata par regulētiem finanšu uzņēmumiem 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē.
7. Direktīva neattiecas uz finanšu produktiem, kuri minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/2088⁵⁶ 2. panta 12. punkta b) un f) apakšpunktā.
8. **Dalībvalstis var nolemt piemērot šo direktīvu regulētiem finanšu uzņēmumiem 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē arī attiecībā uz to darījuma partneriem, kuriem šādi regulēti finanšu uzņēmumi sniedz 3. panta g) punktā minētos pakalpojumus.**

⁵⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.).

⁵⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 987/2009 (2009. gada 16. septembris), ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 284, 30.10.2009., 1. lpp.).

⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2088 (2019. gada 27. novembris) par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē (OV L 317, 9.12.2019., 1. lpp.).

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- a) "uzņēmums" ir jebkurš no turpmāk minētajiem:
- i) juridiska persona, kas izveidota kādā no Direktīvas 2013/34/ES I pielikumā uzskaitītajām juridiskajām formām;
 - ii) juridiska persona, kas izveidota saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem tādā formā, kas ir salīdzināma ar tām, kas uzskaitītas direktīvas 2013/34/ES I pielikumā;
 - iii) juridiska persona, kas izveidota kā viena no juridiskajām formām, kuras uzskaitītas Direktīvas 2013/34/ES II pielikumā, vai saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem formā, kas salīdzināma ar minētās direktīvas II pielikumā uzskaitītajām formām, ja šādu juridisko personu pilnībā veido uzņēmumi, kas izveidoti vienā no i) un ii) punktā minētajām juridiskajām formām;

- iv) regulēts finanšu uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskās formas, konkrēti:
- kredītiestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 ⁵⁷ 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā, ieguldījumu brokeru sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES ⁵⁸ 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā,
 - alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks (AIFP), kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/61/ES ⁵⁹ 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, arī *Euveca* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 345/2013 ⁶⁰, *EuSEF* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 346/2013 ⁶¹ un *ELTIF* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2015/760 ⁶²;

⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenācijai prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

⁵⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES (OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.).

⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/61/ES (2011. gada 8. jūnijs) par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem un par grozījumiem Direktīvā 2003/41/EK, Direktīvā 2009/65/EK, Regulā (EK) Nr. 1060/2009 un Regulā (ES) Nr. 1095/2010 (OV L 174, 1.7.2011., 1. lpp.).

⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 345/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas riska kapitāla fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 1. lpp.).

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 346/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 18. lpp.).

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/760 (2015. gada 29. aprīlis) par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem (OV L 123, 19.5.2015., 98. lpp.).

- pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu (PVKIU) pārvaldības sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/65/EK ⁶³ 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā,
- apdrošināšanas sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK ⁶⁴ 13. panta 1. punktā,
- pārapirošināšanas sabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 13. panta 4. punktā,
- arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcija, uz kuru attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/2341 ⁶⁵ darbības joma saskaņā ar tās 2. pantu, ja vien dalībvalsts nav izvēlējusies saskaņā ar minētās direktīvas 5. pantu šādai institūcijai nepiemērot minēto direktīvu kopumā vai kādu tās daļu;

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/65/EK (2009. gada 13. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 302, 17.11.2009., 32. lpp.).

⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp.).

⁶⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2341 (2016. gada 14. decembris) par arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (AKUI) darbību un uzraudzību (OV L 354, 23.12.2016., 37. lpp.).

- centrālais darījumu partneris, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012 ⁶⁶ 2. panta 1. punktā,
- centrālais vērtspapīru depozitārijs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 909/2014 ⁶⁷ 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktā,
- īpašam nolūkam dibināta sabiedrība apdrošināšanas vai pārapirošināšanas jomā, kas apstiprināta saskaņā ar Direktīvas 2009/138/EK 211. pantu,
- "īpašam nolūkam dibināta sabiedrība", kas veic vērtspapīrošanu un kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2402 ⁶⁸ 2. panta 2. punktā,

⁶⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).

⁶⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV L 257, 28.8.2014., 1. lpp.).

⁶⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2402 (2017. gada 12. decembris), ar ko nosaka vispārēju regulējumu vērtspapīrošanai un izveido īpašu satvaru attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un groza Direktīvas 2009/65/EK, 2009/138/EK un 2011/61/ES un Regulas (EK) Nr. 1060/2009 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 347, 28.12.2017., 35. lpp.).

- apdrošināšanas pārvaldītājsabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta f) apakšpunktā, vai jaukta finanšu pārvaldītājsabiedrība, kura definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta h) apakšpunktā, kas ir daļa no apdrošināšanas grupas, kurai piemēro uzraudzību grupas līmenī saskaņā ar minētās direktīvas 213. pantu un kura nav atbrīvota no grupas uzraudzības saskaņā ar Direktīvas 2009/138/EK 214. panta 2. punktu;
- maksājumu iestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā ⁶⁹;
- elektroniskās naudas iestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 1. punktā ⁷⁰;
- kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1503 2. panta 1. punkta e) apakšpunktā ⁷¹;
- kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas definēts [priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 ⁷²] 3. panta 1. punkta 8. apakšpunktā, ja tas sniedz vienu vai vairākus kryptoaktīvu pakalpojumus, kas definēti [priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937] 3. panta 1. punkta 9. apakšpunktā;

⁶⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

⁷⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/110/EK (2009. gada 16. septembris) par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un konsultatīvu uzraudzību, par grozījumiem Direktīvā 2005/60/EK un Direktīvā 2006/48/EK un par Direktīvas 2000/46/EK atcelšanu (OV L 267, 10.10.2009., 7. lpp.).

⁷¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1503 (2020. gada 7. oktobris) par Eiropas kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējiem uzņēmējdarbībai un ar ko groza Regulu (ES) 2017/1129 un Direktīvu (ES) 2019/1937 (OV L 347, 20.10.2020., 1. lpp.).

⁷² COM(2020) 593 final.

- b) "nelabvēlīga ietekme uz vidi" ir tāda ietekme uz vidi, kas rodas, pārkāpjot kādu no I pielikuma II daļā uzskaitītajiem aizliegumiem un pienākumiem,
- c) "nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām" ir tāda ietekme uz personām, kas rodas,
- i) aizskarot kādu no cilvēktiesībām, kas uzskaitītas I pielikuma I daļas I iedaļā, jo minētās cilvēktiesības ir noteiktas I pielikuma I daļas I sadaļā uzskaitītajos starptautiskajos instrumentos;
- ii) aizskarot cilvēktiesības, kas nav uzskaitītas I pielikuma I daļas 1. iedaļā, bet ir iekļautas I pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajos cilvēktiesību instrumentos, ar noteikumu, ka:
- cilvēktiesības var aizskart uzņēmums vai juridiska persona, kas nav dalībvalsts vai trešā valsts, vai to iestādes;
 - cilvēktiesību aizskārumi tieši apdraud likumiskās intereses, ko aizsargā ar I pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajiem cilvēktiesību instrumentiem; un
 - uzņēmums būtu varējis pamatoti konstatēt šādu cilvēktiesību aizskārumu savā, meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbībā, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un darbību ķēdi, ekonomikas nozares iezīmes un ģeogrāfisko un darbības kontekstu;

- ca) "nelabvēlīga ietekme" ir nelabvēlīga ietekme uz vidi un nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām;
- d) "meitasuzņēmums" ir juridiska persona, ar kuras starpniecību tiek īstenota "kontrolēta uzņēmuma", kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/109/EK ⁷³ 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā, darbība;
- e) "darījuma partneris" ir juridiska persona,
- i) ar kuru uzņēmums ir noslēdzis komerciālu, kas saistīts ar uzņēmuma darbībām, produktiem vai pakalpojumiem vai kurai uzņēmums sniedz pakalpojumus saskaņā ar g) apakšpunktu ("tiešais darījuma partneris"), vai
 - ii) kas nav tiešs darījuma partneris, bet veic uzņēmuma saimnieciskās darbības, kas saistītas ar uzņēmuma darbību, produktiem vai pakalpojumiem ("netiešais darījuma partneris");
- ea) "darījuma attiecības" ir uzņēmuma attiecības ar darījuma partneri;
- f) [...]
- g) "darbību ķēde" ir:
- i) uzņēmuma augšupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar uzņēmuma preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, tostarp izejvielu, produktu vai produktu daļu projektēšanu, iegūvi, ražošanu, transportēšanu, uzglabāšanu un piegādi, kā arī produkta vai pakalpojuma izstrādi, un

⁷³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/109/EK (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp.).

- ii) uzņēmuma lejupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar produkta izplatīšanu, transportēšanu, uzglabāšanu un iznīcināšanu, tostarp demontāžu, reciklēšanu, kompostēšanu vai apglabāšanu poligonā, ja darījuma partneri veic minētās darbības uzņēmuma labā vai uzņēmuma vārdā, izņemot produkta iznīcināšanu, ko veic patērētāji, un tā produkta izplatīšanu, transportēšanu, uzglabāšanu un iznīcināšanu, uz kuru attiecas eksporta kontrole saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821 vai eksporta kontrole attiecībā uz ieročiem, munīciju vai militāro inventāru, pēc tam, kad ir atļauts produkta eksports.

Ievērojot 2. panta 8. punktu, attiecībā uz regulētiem finanšu uzņēmumiem a) punkta

iv) apakšpunkta nozīmē termins "darbību ķēde" ietver **arī**[...] šādas darbības, ko veic:

- i) juridiskas personas, kas tieši saņem aizdevumus, garantiju un saistību sniegšanu no regulēta finanšu uzņēmuma;
- ii) apdrošinājumaņēmēji un apdrošinātas personas saskaņā ar apdrošināšanas līgumiem, kas noslēgti ar regulēto finanšu uzņēmumu;
- iii) juridiskas personas, kas cedē risku saskaņā ar pārapirošināšanas līgumu, un arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijas, kurām apdrošināšanas segums ir nodrošināts saskaņā ar pārapirošināšanas līgumu, kas noslēgts ar regulēto finanšu uzņēmumu;
- iv) šā punkta i)–iii) apakšpunktā minēto juridisko personu meitasuzņēmumi, kas gūst labumu no i)–iii) apakšpunktā minētā pakalpojuma un kuru darbības ir saistītas ar attiecīgo pakalpojumu.

To regulēto finanšu uzņēmumu darbību ķēde, kas ir a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē un sniedz šādus pakalpojumus, neaptver MVU, fiziskas personas un mājsaimniecības, kas saņem pakalpojumus;

- h) "neatkarīgas trešās personas veikta pārbaude" ir tāda pārbaude par uzņēmuma vai tā darbību ķēdes daļu atbilstību no šīs direktīvas noteikumiem izrietošajām cilvēktiesību un vides prasībām, kuru veic no uzņēmuma neatkarīgs eksperts, kam nav nekādu interešu konfliktu, ir pieredze un kompetence vides un cilvēktiesību jautājumos un kas ir atbildīgs par pārbaudes kvalitāti un uzticamību;
- i) "MVU" ir mikrouzņēmums, mazs vai vidējs uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskās formas, kas nav daļa no lielākas grupas, tādā nozīmē, kā šie termini definēti Direktīvas 2013/34/ES 3. panta 1., 2., 3. un 7. punktā;

- j) "nozares iniciatīva" ir brīvprātīgu darbību ķēdē īstenotu pienācīgas rūpības procedūru, rīku un mehānismu, tajā skaitā neatkarīgu trešo personu veiktu pārbaūžu, sakopojums, ko izstrādā un pārrauga valdības, nozares asociācijas vai ieinteresēto organizāciju grupas;
- k) "pilnvarotais pārstāvis" ir fiziska vai juridiska persona, kura attiecīgi dzīvo vai ir iedibināta Savienībā un kurai ir a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē uzņēmuma izdota pilnvara rīkoties tā vārdā saistībā ar minētā uzņēmuma pienākumu izpildi saskaņā ar šo direktīvu;
- l) "būtiska nelabvēlīga ietekme" ir tāda nelabvēlīga ietekme, kas pēc būtības ir īpaši nozīmīga vai ietekmē lielu cilvēku skaitu vai lielu vides teritoriju, vai saistībā ar kuru ir īpaši grūti atjaunot pirms nelabvēlīgās ietekmes pastāvošo situāciju;

- m) "neto apgrozījums" ir:
- i) "neto apgrozījums", kā tas definēts Direktīvas 2013/34/ES 2. panta 5. punktā; vai
 - ii) ja uzņēmums piemēro starptautiskos grāmatvedības standartus, kas pieņemti, balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1606/2002 ⁷⁴, vai ir uzņēmums a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē – ieņēmumi, kas definēti finanšu pārskata regulējumā vai tā nozīmē, uz kura pamata tiek sagatavoti uzņēmuma finanšu pārskati;
- n) "ieinteresētās personas" ir uzņēmuma darbinieki, tā meitasuzņēmumu darbinieki, arodbiedrības un darba ņēmēju pārstāvji, patērētāji un citas fiziskas personas, grupas, kopienas vai struktūras, kuru tiesības vai intereses tiek vai varētu tikt ietekmētas ar minētā uzņēmuma, tā meitasuzņēmumu un darījuma partneru, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizāciju, valstu cilvēktiesību un vides iestāžu, kā arī cilvēktiesību un vides aizstāvju, produktiem, pakalpojumiem un darbībām;
- o) [...]
- p) [...]
- q) "atbilstošs pasākums" ir pasākums, ar kuru var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, kurš ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību un ir pamatoti paveicams uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un ekonomikas nozares un konkrētā darījuma partnera iezīmes;

⁷⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1606/2002 (2002. gada 19. jūlijs) par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu (OV L 243, 11.9.2002., 1. lpp.).

- r) "mātesuzņēmums" ir uzņēmums, kas kontrolē vienu vai vairākus meitasuzņēmumus d) punkta nozīmē;
- s) "uzņēmumu grupa" ir mātesuzņēmums un visi tā meitasuzņēmumi;
- t) "remediācija" ir finansiāla vai nefinansiāla kompensācija, ko uzņēmums sniedz personai vai personām, kuras skar faktiskā nelabvēlīgā ietekme, tostarp skartās personas vai personu, vai vides atjaunošana tādā situācijā, kādā tās būtu, ja nebūtu faktiskās nelabvēlīgās ietekmes, un kas ir samērīga ar nelabvēlīgās ietekmes nozīmīgumu un apmēru un ar uzņēmuma ietekmi nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā.

4. pants

Pienācīga rūpība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi ievēro pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides ziņā, kā noteikts 5.–11. pantā ("pienācīga rūpība"), īstenojot šādas darbības:
 - a) integrējot pienācīgu rūpību savā politikā un riska pārvaldības sistēmās saskaņā ar 5. pantu;
 - b) identificējot faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi saskaņā ar 6. pantu;
 - c) novēršot un mazinot iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un izbeidzot faktisko nelabvēlīgo ietekmi un līdz minimumam samazinot tās apjomu saskaņā ar 7. un 8. pantu;
 - d) izveidojot un uzturot sūdzību procedūru saskaņā ar 9. pantu;
 - e) uzraugot savas pienācīgas rūpības politikas un pasākumu efektivitāti saskaņā ar 10. pantu;
 - f) publiski informējot par pienācīgu rūpību saskaņā ar 11. pantu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka pienācīgas rūpības nolūkā uzņēmumi ir tiesīgi apmainīties ar resursiem un informāciju savās attiecīgajās uzņēmumu grupās un ar citām juridiskām personām.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumam vai citai juridiskai personai nav pienākuma savam darījuma partnerim, kurš ievēro no šīs direktīvas izrietošos pienākumus, atklāt informāciju, kas tiek uzskatīta par komercnoslēpumu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/943 ⁷⁵ 2. panta 1. punktā.

⁷⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).

4.a pants

Pienācīga rūpība grupas līmenī

1. Dalībvalstis nodrošina, ka mātesuzņēmumi, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, var izpildīt 5.–11. pantā un 15. pantā izklāstītos pienākumus to uzņēmumu vārdā, kas ir to meitasuzņēmumi, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma. Tas neskar meitasuzņēmumu civiltiesisko atbildību saskaņā ar 22. pantu.
2. Uz mātesuzņēmuma pienācīgas rūpības pienākumu izpildi saskaņā ar 1. punktu attiecas visi turpmāk minētie nosacījumi:
 - a) meitasuzņēmums sniedz mātesuzņēmumam visu nepieciešamo informāciju un sadarbojas ar to, lai izpildītu pienākumus, kas izriet no šīs direktīvas;
 - b) meitasuzņēmumam ir jāievēro mātesuzņēmuma pienācīgas rūpības politika, kas attiecīgi pielāgota, lai nodrošinātu 5. panta 1. punktā noteikto pienākumu izpildi attiecībā uz meitasuzņēmumu;
 - c) meitasuzņēmums pienācīgu rūpību pilnībā integrē savā politikā un riska pārvaldības sistēmās saskaņā ar 5. pantu;
 - d) attiecīgā gadījumā meitasuzņēmums prasa saņemt līgumiskas garantijas saskaņā ar 7. panta 2. punkta b) apakšpunktu vai 8. panta 3. punkta c) apakšpunktu;
 - e) attiecīgā gadījumā meitasuzņēmums prasa noslēgt līgumu ar netiešo darījuma partneri saskaņā ar 7. panta 3. punktu vai 8. panta 4. punktu;
 - f) attiecīgā gadījumā meitasuzņēmums uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības saskaņā ar 7. panta 5. punktu vai 8. panta 6. punktu.

5. pants

Pienācīgas rūpības integrēšana uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi pienācīgu rūpību pilnībā integrē uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās un ka tie ievieš pienācīgas rūpības politiku.
 - 1.a Pienācīgas rūpības politikā iekļauj visu turpmāk minēto:
 - a) uzņēmuma pieejas apraksts attiecībā uz pienācīgu rūpību, arī ilgtermiņā;
 - b) rīcības kodekss, kurā aprakstīti noteikumi un principi, kas jāievēro uzņēmuma darbiniekiem un meitasuzņēmumiem, un uzņēmuma tiešajiem vai netiešajiem darījuma partneriem, attiecīgā gadījumā saskaņā ar 7. panta 2. punkta b) apakšpunktu, 7. panta 3. punktu, 8. panta 3. punkta c) apakšpunktu vai 8. panta 4. punktu; un
 - c) apraksts par procesiem, kas ieviesti pienācīgas rūpības īstenošanai, tajā skaitā pasākumiem, kuri veikti, lai pārbaudītu atbilstību rīcības kodeksam un to piemērotu arī darījuma partneriem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi atjaunina savu pienācīgas rūpības politiku bez liekas kavēšanās pēc būtiskām izmaiņām, bet vismaz reizi 24 mēnešos.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. panta 1. punktā minētie uzņēmumi ievieš un pārrauga 4. panta 1. punktā uzskaitītās darbības.

6. pants

Faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes identificēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi veic atbilstošus pasākumus, lai saskaņā ar 2., 3. un 4. punktu identificētu faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kas izriet no uzņēmumu pašu darbības vai to meitasuzņēmumu darbības un – ja tā ir saistīta ar to darbību vērtības ķēdēm – no to darījuma partneru darbības.
- 1.a Lai izpildītu 1. punktā noteikto pienākumu, uzņēmumi var reģistrē visas savas, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbību ķēdēm – darījuma partneru darbības jomas. Pamatojoties uz minētās reģistrēšanas rezultātiem, uzņēmumi var veikt padziļinātu novērtējumu par jomām, kurās nelabvēlīgā ietekme tika identificēta kā tāda, kas ir visvairāk iespējama vai kam ir visbūtiskākā nozīme.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem ir jāidentificē tikai tāda faktiskā un iespējamā nelabvēlīga ietekme, kas saistīta ar 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto konkrēto nozari.

3. Ja regulētie finanšu uzņēmumi 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē sniedz 3. panta g) punktā minētos pakalpojumus, faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes identificēšanu veic tikai pirms minētā pakalpojuma sniegšanas.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka nolūkā identificēt 1. punktā minēto nelabvēlīgo ietekmi, ja nepieciešams, pamatojoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju, uzņēmumiem ir tiesības izmantot piemērotus resursus, tajā skaitā neatkarīgus ziņojumus un informāciju, kas savākta, izmantojot 9. pantā paredzēto sūdzību procedūru. Ja nepieciešams, uzņēmumi arī apspriežas ar potenciāli ietekmētajām grupām, arī darba ņēmējiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai apkopotu informāciju par faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.

6.a pants

Prioritāšu noteikšana attiecībā uz identificēto faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 7. vai 8. pantā noteikto pienākumu izpildes nolūkā uzņēmumi prioritāti piešķir nelabvēlīgai ietekmei, kas izriet no uzņēmumu pašu darbības, meitasuzņēmumu vai to darījuma partneru darbības un kas identificēta saskaņā ar 6. pantu, ja nav iespējams pilnībā novērst visu konstatēto nelabvēlīgo ietekmi.
2. Nelabvēlīgās ietekmes prioritātes noteikšanas pamatā ir nelabvēlīgās ietekmes būtiskums un iespējamība. Nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu novērtē, pamatojoties uz tās smagumu, skarto personu skaitu vai ietekmētās vides apmēru un grūtībām atjaunot situāciju, kas pastāvēja pirms ietekmes.

3. Tiklīdz saskaņā ar 7. vai 8. pantu saprātīgā termiņā ir novērsta visbūtiskākā nelabvēlīgā ietekme, uzņēmums pievēršas mazāk būtiskai nelabvēlīgai ietekmei.

7. pants

Iespējamās nelabvēlīgas ietekmes novēršana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar šā panta 2., 3., 4. un 5. punktu veic atbilstošus pasākumus, lai novērstu vai, ja novēršana nav iespējama vai nav iespējama nekavējoties, pienācīgi mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai atbilstoši 6. pantam un kurai vajadzības gadījumā ir piešķirta prioritāte vai kurai vajadzētu būt piešķirtai prioritātei saskaņā ar 6.a pantu.

Lai noteiktu pirmajā daļā minētos atbilstošos pasākumus, pienācīgi ņem vērā:

- a) to, vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi izraisījis tikai uzņēmums, kopīgi izraisījis uzņēmums un tā meitasuzņēmums vai darījuma partneris, vai arī to izraisījis tikai uzņēmuma darījuma partneris tā darbību ķēdē;
 - b) to, vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir notikusi meitasuzņēmuma, tiešā darījuma partnera vai netiešā darījuma partnera darbībā; un
 - c) to, vai uzņēmums spēj ietekmēt darījuma partneri, kas izraisa iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.
2. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādas darbības:
- a) ja tas nepieciešams novēršanai nepieciešamo pasākumu rakstura vai sarežģītības dēļ, bez liekas kavēšanās izstrādāt un īstenot preventīvo pasākumu plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Preventīvo pasākumu plānu izstrādā, apspriežoties ar iespējami ietekmētajām ieinteresētajām personām;

- b) prasīt līgumiskas garantijas no tiešā darījuma partnera par to, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un vajadzības gadījumā preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl tie ir daļa no uzņēmuma darbību ķēdes (līgumiskā kaskadēšana). Ja minētās līgumiskās garantijas tiek iegūtas, piemēro 4. punktu;
 - c) veikt nepieciešamos finansiālos vai nefinansiālos ieguldījumus, piemēram, pārvaldības vai ražošanas procesos un infrastruktūrās;
 - d) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, kas ir uzņēmuma darījuma partneris, ja atbilstība rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju. Mērķorientēts un proporcionāls atbalsts var būt finansējums, piemēram, tiešais finansējums, aizdevumi ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzība finansējuma nodrošināšanā, vai norādījumi, piemēram, apmācība vai vadības sistēmu modernizācija;
 - e) saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tajā skaitā konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām, ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, jo īpaši tad, ja neviena cita darbība nav piemērota vai efektīva.
3. Attiecībā uz iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, ko nevar novērst vai pienācīgi mazināt ar 2. punktā minētajām darbībām, uzņēmums var prasīt noslēgt līgumu ar netiešo darījuma partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam. Ja šāds līgums tiek noslēgts, piemēro 4. punktu.

4. Līgumiskajām garantijām vai līgumam papildus veic atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu atbilstību. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz piemērotām nozares iniciatīvām vai neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi.

Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskas garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamiem noteikumiem ir jābūt godīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem. Ja pasākumi atbilstības pārbaudei tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktas pārbaudes izmaksas.

5. Attiecībā uz iespējamo nelabvēlīgo ietekmi 1. punkta nozīmē, ko nevar novērst vai pienācīgi mazināt ar 2., 3. un 4. punktā minētajiem pasākumiem, uzņēmums atturas veidot jaunas vai paplašināt esošās attiecības ar attiecīgo partneri, saistībā ar kuru vai kura darbību ķēdē ietekme ir radusies, un, ja to attiecības reglamentējošie tiesību akti dod attiecīgas tiesības, veic šādas darbības:

- a) uz laiku aptur darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, vienlaikus īstenojot novēršanas centienus vai mazināšanas centienus, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs sekmīgi. Ja šādas pamatotas cerības nav vai ja centieni nav bijuši sekmīgi īstermiņā, uzņēmums izbeidz darījuma attiecības;
- b) izbeidz darījuma attiecības saistībā ar konkrētajām darbībām, ja iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir būtiska.

Dalībvalstis nodrošina, ka līgumos, kurus reglamentē to tiesību akti, saskaņā ar pirmo daļu var iekļaut iespēju uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, izņemot līgumus, attiecībā uz kuriem pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt.

6. Atkāpjoties no 5. punkta, ja regulēti finanšu uzņēmumi 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē sniedz 3. panta g) punktā minētos pakalpojumus, tiem neprasa uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības.

Ja regulētais finanšu uzņēmums 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē nolemj uz laiku neapturēt vai nebeigt darījuma attiecības saskaņā ar pirmo daļu, tas uzrauga faktisko nelabvēlīgo ietekmi, vienlaikus īstenojot novēršanas vai mazināšanas centienus.

7. Atkāpjoties no 5. punkta, uzņēmumam neprasa izbeigt darījuma attiecības, ja:
- a) ir pamatoti uzskatīt, ka izbeigšana radīs nelabvēlīgu ietekmi, kas ir būtiskāka nekā iespējamā nelabvēlīgā ietekme, kuru nevarētu novērst vai pienācīgi mazināt; vai
 - b) šīm darījuma attiecībām nav alternatīvas, kas nodrošinātu izejvielas, produktus vai pakalpojumus, kuri ir būtiski uzņēmuma preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai, un izbeigšana uzņēmumam radītu būtisku kaitējumu.

Ja uzņēmums nolemj nepārtraukt darījuma attiecības saskaņā ar pirmo daļu, tas ziņo kompetentajai uzraudzības iestādei par šāda lēmuma pienācīgi pamatotiem iemesliem.

Uzņēmums uzrauga iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, regulāri no jauna novērtē savu lēmumu neizbeigt darījuma attiecības un meklē alternatīvas darījuma attiecības.

8. Pienākums uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, ievērojot 5. punktu, neattiecas uz komerclīgumiem, ko uzņēmums ir noslēdzis pirms transponēšanas perioda beigām saskaņā ar šīs direktīvas 30. pantu.

8. pants

Faktiskas nelabvēlīgas ietekmes izbeigšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar šā panta 2.–6. punktu veic atbilstošus pasākumus, lai izbeigtu faktisko nelabvēlīgo ietekmi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai atbilstoši 6. pantam.

Lai noteiktu pirmajā daļā minētos atbilstošos pasākumus, pienācīgi ņem vērā:

- a) to, vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi izraisījis tikai uzņēmums, kopīgi izraisījis uzņēmums un tā meitasuzņēmums vai darījuma partneris, vai arī to izraisījis tikai uzņēmuma darījuma partneris tā darbību ķēdē,
 - b) to, vai faktiskā nelabvēlīgā ietekme ir notikusi meitasuzņēmuma, tiešā darījuma partnera vai netiešā darījuma partnera darbībā; un
 - c) to, vai uzņēmums spēj ietekmēt darījuma partneri, kas izraisa faktisko nelabvēlīgo ietekmi.
2. Ja nelabvēlīgo ietekmi nevar izbeigt, dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi līdz minimumam samazina šādas ietekmes apmēru.
 3. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādas darbības:
 - a) neitralizēt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tās apmēru. Rīcība ir samērīga ar nelabvēlīgās ietekmes nozīmīgumu un mērogu, kā arī ar uzņēmuma ietekmi nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā;

- b) ja tas nepieciešams sakarā ar to, ka nelabvēlīgo ietekmi nevar nekavējoties izbeigt, – bez liekas kavēšanās izstrādāt un īstenot korektīvo pasākumu plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitātīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Korektīvo pasākumu plānu izstrādā, apspriežoties ar ieinteresētajām personām;
- c) prasīt līgumiskas garantijas no tiešā darījuma partnera, par to, ka tas nodrošinās atbilstību rīcības kodeksam un attiecīgā gadījumā korektīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl tie ir daļa no uzņēmuma darbību ķēdes (līgumiskā kaskadēšana). Ja minētās līgumiskās garantijas tiek iegūtas, piemēro 5. punktu;
- d) veikt nepieciešamos finansiālos vai nefinansiālos ieguldījumus, piemēram, pārvaldības vai ražošanas procesos un infrastruktūrās;
- e) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, kas ir uzņēmumam darījuma partneris, ja atbilstība rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju. Mērķorientēts un proporcionāls atbalsts var būt finansējums, piemēram, tiešais finansējums, aizdevumi ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzība finansējuma nodrošināšanā, vai norādījumi, piemēram, apmācība vai vadības sistēmu modernizācija;
- f) saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tajā skaitā konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām – ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju izbeigt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt šādas ietekmes apmēru, jo īpaši tad, ja neviena cita darbība nav piemērota vai efektīva;
- g) skartajām personām un kopienām nodrošināt remediāciju.

4. Attiecībā uz faktisko nelabvēlīgo ietekmi, ko nevarēja izbeigt vai pienācīgi mazināt ar 3. punktā minētajiem pasākumiem, uzņēmums var mēģināt noslēgt līgumu ar netiešo darījuma partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam. Ja šāds līgums tiek noslēgts, piemēro 5. punktu.
5. Līgumiskajām garantijām vai līgumam papildus veic atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu atbilstību. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz piemērotām nozares iniciatīvām vai neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi.

Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskas garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamiem noteikumiem ir jābūt godīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem. Ja pasākumi atbilstības pārbaudei tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktas pārbaudes izmaksas.

6. Attiecībā uz faktisku nelabvēlīgu ietekmi 1. punkta nozīmē, kuru nevar izbeigt vai kuras apjomu nevar līdz minimumam samazināt ar 3., 4. un 5. punktā paredzētajiem pasākumiem, galējas nepieciešamības gadījumā no uzņēmuma prasa, lai tas atturas veidot jaunas vai paplašināt esošās attiecības ar attiecīgo darījuma partneri, saistībā ar kuru vai kura darbību ķēdē ietekme ir radusies, un, ja to attiecības reglamentējošie tiesību akti piešķir attiecīgas tiesības, veic šādas darbības:
 - a) uz laiku aptur darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, vienlaikus cenšoties izbeigt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs sekmīgi. Ja šādas pamatotas cerības nav vai ja centieni nav bijuši sekmīgi īstermiņā, uzņēmums izbeidz darījuma attiecības;

- b) izbeidz darījuma attiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām, ja nelabvēlīgā ietekme ir uzskatāma par būtisku.

Dalībvalstis nodrošina, ka līgumos, kurus reglamentē to tiesību akti, saskaņā ar pirmo daļu var iekļaut iespēju uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, izņemot līgumus, attiecībā uz kuriem pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt.

- 7. Atkāpjoties no 6. punkta, ja regulēts finanšu uzņēmums 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē sniedz 3. panta g) punktā minētos pakalpojumus, tam neprasa uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības.

Ja regulētais finanšu uzņēmums 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē nolemj uz laiku neapturēt vai nebeigt darījuma attiecības saskaņā ar pirmo daļu, tas uzrauga faktisko nelabvēlīgo ietekmi, vienlaikus īstenojot centienus izbeigt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgo ietekmi.

8. Atkāpjoties no 6. punkta, uzņēmumam neprasa izbeigt darījuma attiecības, ja:
- a) ir pamatoti uzskatīt, ka izbeigšana radīs nelabvēlīgu ietekmi, kas ir būtiskāka nekā faktiskā nelabvēlīgā ietekme, kuru nevarētu izbeigt vai līdz minimumam samazināt; vai
 - b) šīm darījuma attiecībām nav alternatīvas, kas nodrošinātu izejvielas, produktus vai pakalpojumus, kuri ir būtiski uzņēmuma preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai, un izbeigšana uzņēmumam radītu būtisku kaitējumu.

Ja uzņēmums nolemj nepārtraukt darījuma attiecības saskaņā ar pirmo daļu, tas ziņo kompetentajai uzraudzības iestādei par šāda lēmuma pienācīgi pamatotiem iemesliem.

Uzņēmums uzrauga faktisko nelabvēlīgo ietekmi, regulāri no jauna novērtē savu lēmumu neizbeigt darījuma attiecības un meklē alternatīvas darījuma attiecības.

9. Pienākums uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, ievērojot 6. punktu, neattiecas uz komerclīgumiem, ko uzņēmums ir noslēdzis pirms transponēšanas perioda beigām saskaņā ar šīs direktīvas 30. pantu.

9. pants

Sūdzību procedūra

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi nodrošina 2. punktā uzskaitītajām personām un organizācijām iespēju iesniegt tiem sūdzības, ja tām ir pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi saistībā ar uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumu darbību un to darījuma partneru darbību uzņēmumu darbību ķēdēs.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības var iesniegt:
 - a) skartās personas vai personas, kurām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka nelabvēlīgā ietekme tās varētu būt skārusi;
 - b) arodbiedrības un citi darbinieku pārstāvji, kas pārstāv attiecīgajā darbību ķēdē strādājošās personas; un
 - c) pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas darbojas jomās, kuras saistītas ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, kas ir sūdzības priekšmets.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi nosaka godīgu, pieejamu un pārredzamu procedūru 1. punktā minēto sūdzību izskatīšanai, tai skaitā procedūru gadījumiem, kad uzņēmums uzskata sūdzību par nepamatotu, un informē attiecīgos darba ņēmējus un arodbiedrības par minēto procedūru. Procedūra nodrošina sūdzības iesniedzējas personas vai organizācijas identitātes konfidencialitāti un nepieciešamos pasākumus, lai novērstu jebkāda veida atriebību no sabiedrības un tās meitasuzņēmumu puses.

Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja sūdzība ir pamatota, nelabvēlīgā ietekme, kas ir sūdzības priekšmets, tiek uzskatīta par identificētu 6. panta nozīmē, un uzņēmums veic attiecīgus pasākumus saskaņā ar 7. un 8. pantu, tostarp attiecīgā gadījumā nodrošinot remediāciju.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības iesniedzējiem ir tiesības:

- a) pieprasīt no uzņēmuma, kuram viņi ir iesnieguši sūdzību saskaņā ar 1. punktu, atbilstošus turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību; un
- b) tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem atbilstošā līmenī, lai apspriestu iespējamo vai faktisko būtisko nelabvēlīgo ietekmi, kas ir sūdzības priekšmets.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumiem ir atļauts izpildīt 1. punktā un 3. punkta pirmajā daļā noteiktos pienākumus, dodot tām iespēju piedalīties kopīgās sūdzību procedūrās, tostarp tajās, ko uzņēmumi izveidojuši kopā ar nozares apvienībām vai vairāku ieinteresēto personu iniciatīvām, ar noteikumu, ka kolektīvās procedūras atbilst šajā pantā izklāstītajām prasībām.

10. pants

Uzraudzība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi regulāri izvērtē savu un savu meitasuzņēmumu darbību un pasākumus un – ja tas ir saistīts ar uzņēmuma darbību ķēdēm – darījuma partneru darbības un pasākumus, lai uzraudzītu nelabvēlīgās ietekmes identificēšanas, novēršanas, mazināšanas, izbeigšanas un samazināšanas līdz minimumam efektivitāti. Šādus izvērtējumus attiecīgā gadījumā pamato ar kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem, un tos veic bez liekas kavēšanās pēc būtiskām izmaiņām, vismaz reizi 24 mēnešos un ikreiz, kad ir pamatots iemesls uzskatīt, ka var rasties jauni nozīmīgi šīs nelabvēlīgās ietekmes rašanās riski. Pienācīgas rūpības politiku atjaunina saskaņā ar minēto izvērtējumu rezultātiem un pienācīgi ņemot vērā attiecīgo ieinteresēto personu sniegto informāciju.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, **kad** regulēti finanšu uzņēmumi 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē **sniedz pakalpojumus, kā minēts 3. panta g) punktā, tie** attiecībā uz **saviem** darījuma partneriem [...] veic regulārus izvērtējumus tikai, lai uzraudzītu saskaņā ar 6. panta 3. punktu identificētās nelabvēlīgās ietekmes novēršanas, mazināšanas, izbeigšanas un samazināšanas līdz minimumam efektivitāti.

11. pants

Informēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 19.a pantu un 29.a pantu, ziņo par jautājumiem, kurus nosaka šī direktīva, savā tīmekļa vietnē publicējot gada pārskatu par finanšu gadu valodā, kas ir ierasta starptautiskajā uzņēmējdarbības vidē. Pārskatu publicē saprātīgā termiņā, kas nepārsniedz 12 mēnešus pēc tā finanšu gada bilances datuma, par kuru sagatavots pārskats.

Uzskata, ka uzņēmumi, kas ir iekļauti konsolidētajā vadības ziņojumā un ir atbrīvoti no Direktīvas 2013/34/ES 19.a vai 29.a pantā noteiktajiem pienākumiem saskaņā ar minētās direktīvas 19.a panta 7. punktu un 29.a panta 7. punktu, ir izpildījušas šajā pantā noteikto pienākumu.
2. Komisija saskaņā ar 28. pantu pieņem deleģētos aktus attiecībā uz šādas 1. punktā paredzētās ziņošanas saturu un kritērijiem, precizējot informāciju, kas iekļaujama aprakstā par pienācīgu rūpību, iespējamo un faktisko nelabvēlīgo ietekmi un veiktajām darbībām saistībā ar minēto ietekmi.

12. pants

Līguma paraugklauzulas

Nolūkā sniegt atbalstu uzņēmumiem, lai veicinātu to atbilstību 7. panta 2. punkta b) apakšpunktam un 8. panta 3. punkta c) apakšpunktam, Komisija, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, pieņem norādījumus par brīvprātīgām līguma paraugklauzulām.

13. pants

Norādījumi

Nolūkā sniegt atbalstu uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm saistībā ar to, kā uzņēmumiem būtu jāpilda savi pienācīgas rūpības pienākumi, Komisija, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības jomā, ne vēlāk kā divus gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā izdod norādījumus, arī attiecībā uz konkrētām nozarēm vai konkrētu nelabvēlīgu ietekmi.

14. pants

Papildu pasākumi

1. Dalībvalstis nolūkā nodrošināt informāciju un atbalstu uzņēmumiem un darījuma partneriem savās darbību ķēdēs, to pienākumu izpildē, kas izriet no šīs direktīvas, izveido un atsevišķi vai kopīgi pārvalda mērķorientētas tīmekļa vietnes, platformas vai portālus. Šajā sakarā īpašu uzmanību pievērš uzņēmumu darbību ķēdēs iesaistītajiem MVU.
2. Neskarot piemērojamos valsts atbalsta noteikumus, dalībvalstis var finansiāli atbalstīt MVU.
3. Komisija var papildināt dalībvalstu atbalsta pasākumus, pamatojoties uz esošo Savienības rīcību, lai atbalstītu pienācīgu rūpību Savienībā un trešās valstīs, un var izstrādāt jaunus pasākumus, cita starpā veicinot kopīgas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai palīdzētu uzņēmumiem pildīt savus pienākumus.
4. Uzņēmumi var izmantot nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai atbalstītu to pienākumu īstenošanu, kas minēti 5.–11. pantā, ciktāl šādas shēmas un iniciatīvas ir šo pienākumu izpildes atbalstam piemērotas. Komisija un dalībvalstis var veicināt informācijas izplatīšanu par šādām shēmām vai iniciatīvām un to rezultātiem. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izdod norādījumus par nozaru shēmu un daudzpusēju ieinteresēto personu iniciatīvu piemērotības izvērtēšanu.

15. pants

Ciņa pret klimata pārmaiņām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētie uzņēmumi pieņem plānu, tostarp īstenošanas darbības un saistītos finanšu un ieguldījumu plānus, ar ko nodrošinātu, ka uzņēmuma uzņēmējdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu un mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, kā noteikts Regulā (ES) – 2021/1119, un attiecīgā gadījumā uzņēmuma pakļautību ar ogleņiem, naftu un gāzi saistītām darbībām, kā minēts Direktīvas 2013/34/ES 19.a panta 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktā un 29.a panta 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktā. Minētajā plānā, pamatojoties uz uzņēmumam pamatoti pieejamu informāciju, jo īpaši nosaka, cik lielā mērā klimata pārmaiņas apdraud uzņēmuma darbību vai ietekmē to.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja klimata pārmaiņas ir vai būtu bijušas jāidentificē kā galvenais risks uzņēmuma darbībai vai galvenā ietekme uz to, uzņēmums savā plānā iekļauj siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķus.
3. [...]

16. pants

Pilnvarotais pārstāvis

1. Dalībvalstis paredz noteikumus, ar kuriem prasa, ka uzņēmums 2. panta 2. punkta nozīmē, kas darbojas dalībvalstī, par savu pilnvaroto pārstāvi ieceļ juridisku vai fizisku personu, kura iedibināta vai kuras domicils ir kādā no dalībvalstīm, kurās uzņēmums darbojas. Iecelšana stājas spēkā, kad to apstiprinājis pilnvarotais pārstāvis.

2. Dalībvalstis paredz noteikumus, ar kuriem prasa, ka pilnvarotais pārstāvis vai uzņēmums paziņo pilnvarotā pārstāvja vārdu, adresi, elektronisko pasta adresi un tālruņa numuru uzraudzības iestādei tajā dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts. Dalībvalstis paredz noteikumus, ar kuriem prasa, ka pilnvarotais pārstāvis pēc pieprasījuma jebkurai uzraudzības iestādei iesniedz iecelšanas dokumenta kopiju dalībvalsts oficiālajā valodā.
3. Dalībvalstis paredz noteikumus, ar kuriem prasa, ka pilnvarotais pārstāvis vai uzņēmums informē uzraudzības iestādi dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts, un, ja tās atšķiras, uzraudzības iestādi dalībvalstī, kurā uzņēmums sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, ka attiecīgais uzņēmums ir uzņēmums 2. panta 2. punkta nozīmē.
4. Dalībvalstis paredz noteikumus, ar kuriem prasa, ka katrs uzņēmums piešķir savam pilnvarotajam pārstāvim tiesības saņemt paziņojumus no uzraudzības iestādēm par visiem nepieciešamajiem jautājumiem, lai nodrošinātu atbilstību un to valsts noteikumu izpildi, ar kuriem transponē šo direktīvu. Uzņēmumi nodrošina savam pilnvarotajam pārstāvim sadarbībai ar uzraudzības iestādēm nepieciešamās pilnvaras un resursus.
5. Ja uzņēmums 2. panta 2. punktā nozīmē nepilda šajā pantā noteiktos pienākumus, visām dalībvalstīm, kurās šāds uzņēmums darbojas, vajadzētu būt kompetentām panākt šādu pienākumu izpildi saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Dalībvalsts, kas plāno panākt, ka tiek izpildīti šajā pantā noteiktie pienākumi, par to paziņo uzraudzības iestādēm, izmantojot Eiropas Uzraudzības iestāžu tīklu saskaņā ar 21. pantu, lai to nedarītu citas dalībvalstis.

17. pants

Uzraudzības iestādes

1. Katra dalībvalsts norīko vienu vai vairākas uzraudzības iestādes, lai uzraudzītu to pienākumu izpildi, kas paredzēti saskaņā ar 6.–11. pantu un 15. pantu pieņemtajos valsts noteikumos ("uzraudzības iestāde").
2. Attiecībā uz 2. panta 1. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā atrodas šāda uzņēmuma juridiskā adrese.
3. Attiecībā uz 2. panta 2. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā šādam uzņēmumam ir filiāle. Ja uzņēmumam nav filiāles nevienā dalībvalstī vai tam ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā uzņēmums ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, kas ir pirms 30. pantā norādītā datuma vai datuma, kurā uzņēmums pirmo reizi atbilst 2. panta 2. punktā noteiktajiem kritērijiem, atkarībā no tā, kurš ir vēlāk.

Šīs direktīvas 2. panta 2. punktā minētie uzņēmumi, pamatojoties uz apstākļu izmaiņām, kā rezultātā uzņēmums lielāko daļu sava apgrozījuma Savienībā gūst citā dalībvalstī, var iesniegt pienācīgi pamatotu pieprasījumu mainīt uzraudzības iestādi, kas ir kompetenta reglamentēt šajā direktīvā ietvertos jautājumus attiecībā uz šo uzņēmumu.

3.a Ja mātesuzņēmums saskaņā ar 4.a pantu pilda no šīs direktīvas izrietošos pienākumus savu meitasuzņēmumu vārdā, mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmumu kompetentā uzraudzības iestāde ir mātesuzņēmuma kompetentā uzraudzības iestāde, ievērojot 2. vai 3. punktu

Ja atbilstoši pirmajai daļai noteiktā uzraudzības iestāde konstatē, ka meitasuzņēmums nav izpildījis 4.a panta 2. punktā paredzētos pienākumus, tā paziņo uzraudzības iestādei, kas saskaņā ar 2. vai 3. punktu būtu kompetenta attiecībā uz minēto meitasuzņēmumu, lai tā īsteno pilnvaras attiecībā uz minēto meitasuzņēmumu saskaņā ar 18. un 20. pantu.

4. Ja dalībvalsts norīko vairāk nekā vienu uzraudzības iestādi, tā nodrošina, ka ir skaidri noteiktas šo iestāžu attiecīgās kompetences un ka tās cieši un efektīvi sadarbojas savā starpā.

5. Dalībvalstis var norīkot iestādes, kas atbild par regulētu finanšu uzņēmumu uzraudzību, būt arī par uzraudzības iestādēm šīs direktīvas mērķiem.

6. Dalībvalstis līdz 30. panta 1. punkta a) apakšpunktā norādītajam datumam informē Komisiju par uzraudzības iestāžu, kas norīkotas saskaņā ar šo pantu, nosaukumiem un kontaktinformāciju, kā arī – ja ir norīkotas vairākas uzraudzības iestādes – par to attiecīgo kompetenci. Tās informē Komisiju par visām izmaiņām šajā sakarā.
7. Komisija dara publiski pieejamu, arī savā tīmekļa vietnē, uzraudzības iestāžu sarakstu. Komisija regulāri atjaunina sarakstu, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm.
8. Dalībvalstis garantē uzraudzības iestāžu neatkarību un nodrošina, ka tās un visas personas, kas tajās strādā vai ir strādājušas, un revidenti vai eksperti, kas darbojas to vārdā, īsteno savas pilnvaras objektīvi, pārredzami un pienācīgi ievērojot profesionālā noslēpuma pienākumu. Dalībvalstis it īpaši nodrošina, ka iestāde ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai citām tirgus interesēm, ka tās darbinieki un personas, kas ir atbildīgas par tās vadību, ir brīvi no interešu konfliktiem, ievēro konfidencialitātes prasības un ka viņi atturas no jebkādas rīcības, kas nav savienojama ar viņu pienākumiem.

18. pants

Uzraudzības iestāžu pilnvaras

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādēm ir atbilstošas pilnvaras un resursi, lai veiktu tām saskaņā ar šo direktīvu noteiktos uzdevumus, arī tiesības pieprasīt informāciju un veikt izmeklēšanu saistībā ar 6.–11. pantā un 15. pantā noteikto pienākumu izpildi. Attiecībā uz 15. pantu dalībvalstis uzraudzības iestādēm vienīgi pieprasa uzraudzīt, vai uzņēmumi ir pieņēmuši plānu.

2. Uzraudzības iestāde var uzsākt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai balstoties uz pamatotām bažām, kas tai paziņotas saskaņā ar 19. pantu, ja tā uzskata, ka tās rīcībā ir pietiekama informācija, kura liecina par iespējamu uzņēmuma to pienākumu pārkāpumu, kas paredzēti saskaņā ar šo direktīvu pieņemtos valsts noteikumos.
3. Pārbaudes veic saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā pārbaude tiek veikta, un iepriekš brīdinot uzņēmumu, izņemot gadījumus, kad iepriekšēja paziņošana mazina pārbaudes efektivitāti. Ja uzraudzības iestāde izmeklēšanas ietvaros vēlas veikt pārbaudi citas dalībvalsts teritorijā, tā lūdz palīdzību attiecīgās dalībvalsts uzraudzības iestādei atbilstoši 21. panta 2. punktam.
4. Ja saskaņā ar 1. un 2. punktu veikto darbību rezultātā uzraudzības iestāde konstatē, ka nav ievēroti valsts noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, tā attiecīgajam uzņēmumam piešķir saprātīgu laikposmu korektīvo pasākumu veikšanai, ja šādi pasākumi ir iespējami.

Korektīvo pasākumu veikšana neizslēdz sodu piemērošanu vai civiltiesiskās atbildības iestāšanos kaitējuma konstatēšanas gadījumā atbilstoši attiecīgi 20. un 22. pantam.

5. Savu uzdevumu veikšanai uzraudzības iestādēm ir vismaz šādas pilnvaras:
 - a) likt:
 - i) izbeigt to valsts noteikumu pārkāpumus, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu;
 - ii) atturēties no jebkādas konkrētās rīcības atkārtošanas; un
 - iii) attiecīgā gadījumā nodrošināt remediāciju, kas ir proporcionāla pārkāpumam un nepieciešama, lai to izbeigtu;

- b) noteikt sodus saskaņā ar 20. pantu; un
 - c) veikt pagaidu pasākumus steidzamības gadījumā, ja pastāv būtiska un neatgriezeniska kaitējuma risks.
6. Uzraudzības iestādes īsteno šajā pantā minētās pilnvaras saskaņā ar valsts tiesību aktiem:
- a) tieši;
 - b) sadarbībā ar citām iestādēm; vai
 - c) vēršoties kompetentajās tiesu iestādēs.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka katrai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli pret uzraudzības iestādes pieņemtu juridiski saistošu lēmumu attiecībā uz to.

19. pants

Pamatotas bažas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka fiziskas un juridiskas personas ir tiesīgas ar pamatotām bažām vērsties jebkurā uzraudzības iestādē, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, tām ir iemesls uzskatīt, ka uzņēmums neievēro valsts noteikumus, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu ("pamatotas bažas").
2. Ja pamatotās bažas ir citas uzraudzības iestādes kompetencē, iestāde, pie kuras personas vērsušās ar bažām, šo informāciju pārsūta attiecīgajai iestādei.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādes pienācīgā laikposmā izvērtē pamatotās bažas un attiecīgā gadījumā izmanto savas 18. pantā minētās pilnvaras.

4. Uzraudzības iestāde pēc iespējas ātrāk un saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem un atbilstoši Savienības tiesību aktiem informē 1. punktā minēto personu par tās pamatoto bažu izvērtējuma rezultātiem un sniedz tam pamatojumu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas saskaņā ar šo pantu pauž pamatotas bažas un kurām atbilstoši valsts tiesību aktiem ir leģitīmas intereses šajā jautājumā, ir piekļuve tiesai vai citai neatkarīgai un objektīvai valsts iestādei, kura ir kompetenta pārbaudīt uzraudzības iestādes lēmumu, darbību vai bezdarbības procesuālo un materiālo likumību.

20. pants

Sodi

1. Dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, tostarp finansiāliem sodiem, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētie sodi ir efektīvi, samērīgi un atturoši.
2. Lemjot par sodu piemērošanu un attiecīgā gadījumā nosakot to raksturu un atbilstošo līmeni, jo īpaši ņem vērā uzņēmuma centienus izpildīt visus korektīvos pasākumus, ko tam pieprasa uzraudzības iestāde, visus veiktos ieguldījumus un jebkādu mērķorientētu atbalstu, kas sniegts saskaņā ar 7. un 8. pantu, kā arī sadarbību ar citām struktūrām nolūkā novērst nelabvēlīgo ietekmi tā darbību ķēdēs, atkarībā no konkrētā gadījuma.
3. Ja tiek uzlikti finansiālie sodi, to apmērs ir samērīgs ar uzņēmuma neto apgrozījumu pasaulē.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka visi uzraudzības iestāžu lēmumi, kas paredz sodu uzlikšanu saistībā ar to valsts noteikumu pārkāpumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, tiek publicēti, ir publiski pieejami vismaz trīs gadus un ir nosūtīti Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam. Publicētajā lēmumā neiekļauj personas datus Regulas (ES) 2016/679 4. panta 1. punkta nozīmē.

21. pants

Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls

1. Komisija izveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas sastāv no uzraudzības iestāžu pārstāvjiem. Tīkls veicina uzraudzības iestāžu sadarbību un uzraudzības iestāžu regulatīvās, izmeklēšanas, sankciju un uzraudzības prakses koordinēšanu un saskaņošanu un attiecīgā gadījumā informācijas apmaiņu starp tām.

Komisija var uzaicināt Savienības aģentūras ar attiecīgu zinātību jomās, uz kurām attiecas šī direktīva, pievienoties Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam.

- 1.a Komisija izveido drošu informācijas apmaiņas sistēmu attiecībā uz neto apgrozījumu, ko Savienībā sasniedzis 2. panta 2. punktā minētais uzņēmums, kuram nav filiāles nevienā dalībvalstī vai kuram ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs. Dalībvalstis regulāri paziņo to rīcībā esošo informāciju par minēto uzņēmumu neto apgrozījumu. Komisija saprātīgā termiņā analizē šo informāciju un paziņo dalībvalstij, kurā uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada lielāko daļu sava neto apgrozījuma ir sasniedzis Savienībā, ka uzņēmums ir uzņēmums 2. panta 2. punkta nozīmē un dalībvalsts uzraudzības iestāde ir kompetenta saskaņā ar 17. panta 3. punktu.
2. Uzraudzības iestādes sniedz cita citai nepieciešamo informāciju un savstarpēju palīdzību, veicot savus pienākumus, un ievieš pasākumus efektīvai savstarpējai sadarbībai. Savstarpējā palīdzība ietver sadarbību, kas paredzēta 18. pantā minēto pilnvaru īstenošanai, cita starpā saistībā ar pārbaudēm un informācijas pieprasījumiem.
3. Uzraudzības iestādes veic visus atbilstīgos pasākumus, lai bez nepamatotas kavēšanās un ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas atbildētu uz citas uzraudzības iestādes palīdzības pieprasījumu. Ja tas ir nepieciešams lietas apstākļu dēļ, termiņu, pamatojoties uz pienācīgu pamatojumu, var pagarināt ne vairāk kā par diviem mēnešiem. Šādi pasākumi jo īpaši var ietvert attiecīgas informācijas par izmeklēšanas gaitu nosūtīšanu.
4. Palīdzības pieprasījumos norāda visu nepieciešamo informāciju, tai skaitā nolūku un pamatojumu. Informāciju, kas saņemta ar palīdzības pieprasījumu, uzraudzības iestādes izmanto tikai tam mērķim, kuram tā tika lūgta.

5. Uzraudzības iestāde, kurai pieprasījumus adresēts, informē pieprasošo uzraudzības iestādi par rezultātiem, vai attiecīgā gadījumā par palīdzības pieprasījuma izpildei veicamo pasākumu progresu.
6. Uzraudzības iestādes cita no citas neiekasē maksu par darbībām un pasākumiem, kas veikti saskaņā ar palīdzības pieprasījumu.

Tomēr uzraudzības iestādes var vienoties par noteikumiem, kā tās cita citai atlīdzina īpašos izdevumus, kas rodas no savstarpējas palīdzības sniegšanas izņēmuma gadījumos.

7. Uzraudzības iestāde, kas ir kompetenta saskaņā ar 17. panta 3. punktu, informē Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu par šo faktu un par jebkuru pieprasījumu mainīt kompetento uzraudzības iestādi.
8. Ja rodas šaubas par kompetences piešķiršanu, informācija, uz kuru balstās šī piešķiršana, tiks kopīgota ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas var koordinēt centienus, lai rastu risinājumu.

9. Eiropas Uzraudzības iestāžu tīkls publicē uzraudzības iestāžu lēmumus par sodiem, kā minēts 20. panta 4. punktā.

22. pants

Uzņēmumu civiltiesiskā atbildība un tiesības uz pilnīgu kompensāciju

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumu var saukt pie atbildības par kaitējumu, kas nodarīts fiziskai vai juridiskai personai, ar noteikumu, ka:
- a) uzņēmums tīši vai nolaidības dēļ nav izpildījis 7. un 8. pantā paredzētos pienākumus, ja I pielikumā uzskaitīto tiesību, aizlieguma vai pienākuma mērķis ir aizsargāt fizisko vai juridisko personu; un
 - b) šā punkta a) apakšpunktā minētās pienākumu neizpildes rezultātā ir nodarīts kaitējums fiziskās vai juridiskās personas likumiskajām interesēm, kas aizsargātas saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

Uzņēmumu nevar saukt pie atbildības, ja kaitējumu ir nodarījuši tikai tās darījuma partneri tās darbību ķēdē.

2. Ja uzņēmums ir saukts pie atbildības saskaņā ar 1. punktu, fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz pilnīgu kompensāciju par nodarīto kaitējumu saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Pilnīgs atlīdzinājums saskaņā ar šo direktīvu nedrīkst novest pie pārmērīgi lielas kompensācijas vai nu ar sodīšanas nolūkā piemērotiem, daudzkārtīgiem, vai citiem zaudējumu atlīdzināšanas veidiem.

3. Saskaņā ar šo pantu uzņēmumam iestājusies civiltiesiskā atbildība par kaitējuma atlīdzināšanu neskar tā meitasuzņēmumu vai uzņēmuma darbību ķēdes tiešo un netiešo darījuma partneru civiltiesisko atbildību.

Ja kaitējumu ir radījis uzņēmums kopā ar tās meitasuzņēmumu un tiešo vai netiešo darījuma partneri, tie ir solidāri atbildīgi, neskarot valsts tiesību aktu noteikumus par solidāras atbildības nosacījumiem un regresa tiesībām.

4. Civiltiesiskās atbildības noteikumi saskaņā ar šo direktīvu neskar tādas Savienības vai valstu noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas paredz atbildību situācijās, uz kurām neattiecas šī direktīva vai kas paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību akti, ar kuriem transponē šo pantu, ir primāri un obligāti piemērojami gadījumos, kad prasījumiem šajā sakarā piemērojamie tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti.

23. pants

Ziņošana par pārkāpumiem un ziņojošo personu aizsardzība

Attiecībā uz ziņošanu par šīs direktīvas pārkāpumiem un to personu aizsardzību, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem, piemēro Direktīvu (ES) 2019/1937.

24. pants

[...]

25. pants

[...]

26. pants

[...]

27. pants

Grozījums Direktīvā (ES) 2019/1937

Direktīvas (ES) 2019/1937 pielikuma I daļas E punkta 2. apakšpunktā iekļauj šādu punktu:

vi) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva Nr. ... ([datums]) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 (OV L ..., ...) ⁺.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva Nr. ... ([datums]) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 (OV L ..., ...) ^{*}.

28. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 11. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no ...[šīs direktīvas spēkā stāšanās diena].
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 11. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

⁺ OV: lūgums ievietot tekstā dokumentā ietvertās direktīvas numuru un datumu; zemspītras piezīmē ievietot šīs direktīvas OV atsauci.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 11. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

29. pants

Pārskatīšana

Ne vēlāk kā līdz... [7 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas īstenošanu. Ziņojumā izvērtē šīs direktīvas efektivitāti attiecībā uz tās mērķu sasniegšanu un izvērtē šādus jautājumus:

- a) vai ir jāpārskata 2. panta 1. punktā noteiktie sliekšņi attiecībā uz darbinieku skaitu un neto apgrozījumu;
- b) vai 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā sniegtais nozaru saraksts ir jāmaina, cita starpā tādēļ, lai to saskaņotu ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas vadlīnijām;
- ba) vai ir jāpārskata 2. panta 2. punktā noteiktais Savienībā sasniegtā neto apgrozījuma kritērijs un tajā noteiktā neto apgrozījuma robežvērtība;

- bb) vai ir jāpārskata 2. pants tā, lai uzņēmuma darbinieku skaita un neto apgrozījuma aprēķinā tiktu ņemts vērā uzņēmuma meitasuzņēmumu darbinieku skaits un neto apgrozījums;
- bc) vai ir jāpārskata 3. panta a) punkts tā, lai aptvertu citas juridiskas personas, kas izveidotas kādā no juridiskām formām, kas nav uzskaitītas Direktīvas 2013/34/ES I pielikumā, vai tādā formā, kas ir pielīdzināms tajā uzskaitītajām;
- c) vai I pielikums ir jāgroza, arī ņemot vērā starptautiskās norises;
- ca) vai ir jāpārskata 3. panta g) punktā minētā "darbību ķēdes" definīcija, tostarp, vai ir jāiekļauj ieguldījumu sniegšana **vai 3. panta g) punktā minēto pakalpojumu sniegšana, ko veic regulēti finanšu uzņēmumi 3. panta a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē**; un
- d) vai 4.–14. pants būtu jāpieņem arī nelabvēlīgai ietekmei uz klimatu un vai ir jāpārskata 15. pants.

30. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis vēlākais līdz ...[2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas nepieciešami, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto noteikumu tekstu.

Tās piemēro minētos noteikumus šādi:

- a) no ...[3 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] attiecībā uz uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un kuros pēdējā finanšu gadā pirms... [3 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā], par kuru būtu bijis jāpieņem vai ir pieņemts gada finanšu pārskats, bija vidēji vairāk nekā 1000 darbinieku un neto apgrozījums pasaulē bija vairāk nekā 300 miljoni EUR;
- b) no ...[3 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] attiecībā uz uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar trešās tiesību aktiem un kuros finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada pirms... [3 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] neto apgrozījums Savienībā bija vairāk nekā 300 miljoni EUR;
- c) no... [2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] attiecībā uz uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā;
- d) no... [5 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] attiecībā uz uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

31. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

32. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

[Vieta], ...

Eiropas Parlamenta vārdā —

priekšsēdētāja

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

I DAĻA**1. 3. PANTA C) PUNKTĀ MINĒTĀS CILVĒKTIESĪBAS**

1. [...]
2. Tiesības uz dzīvību, tai skaitā privātas vai valsts apsardzes darbiniekiem, kas aizsargā uzņēmuma resursus, objektus vai personālu un uzņēmuma norādījumu vai kontroles trūkuma dēļ izraisa personas nāvi, kā interpretēts saskaņā ar 6. panta 1. punktu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
3. Spīdzināšanas, nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes aizliegums, tostarp attiecībā uz privātas vai valsts apsardzes darbiniekiem, kas aizsargā uzņēmuma resursus, objektus vai personālu un uzņēmuma norādījumu vai kontroles trūkuma dēļ pakļauj personu spīdzināšanai vai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, kā interpretēts saskaņā ar 7. pantu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
4. Tiesības uz brīvību un drošību, kā interpretēts saskaņā ar 9. panta 1. punktu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
5. Aizliegums patvarīgi vai nelikumīgi pārkāpt personas privātās dzīves, ģimenes, mājokļa un korespondences neaizskaramību un nelikumīgi apdraudēt viņas godu vai reputāciju, kā interpretēts saskaņā ar 17. pantu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
6. Aizliegums aizskart personas domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību, kā interpretēts saskaņā ar 18. pantu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;

7. Tiesības uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem, tai skaitā taisnīgu darba algu un atbilstošu iztikas minimumu, apmierinošu eksistenci, drošības un higiēnas prasībām atbilstošiem darba apstākļiem un darba laika saprātīgu ierobežošanu, kā interpretēts saskaņā ar 7. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
8. Aizliegums ierobežot darba ņēmējiem pienācīga mājokļa pieejamību, ja darbaspēks tiek izmitināts uzņēmuma nodrošinātajās mītnēs, un ierobežot darba ņēmējiem atbilstoša uztura, apģērba, ūdens un sanitārijas darba vietā pieejamību, kā interpretēts saskaņā ar 11. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
9. [...]
10. Aizliegums pieņemt darbā bērnu, kas nav sasniedzis vecumu, līdz kuram ir pabeigta obligātā izglītība, un jebkurā gadījumā ir jaunāks par 15 gadiem, izņemot gadījumus, kas noteikti nodarbinātības vietas tiesību aktos, saskaņā ar 2. panta 4. punktu Starptautiskās Darba organizācijas 1973. gada Minimālā vecuma konvencijā Nr. 138, kā interpretēts saskaņā ar 4.–8. pantu Starptautiskās Darba organizācijas 1973. gada Minimālā vecuma konvencijā Nr. 138;
11. Bērnu darba ļaunāko formu aizliegums (personas, kas jaunākas par 18 gadiem), kā interpretēts saskaņā 3. pantu Starptautiskās Darba organizācijas 1999. gada Bērnu darba ļaunāko formu konvencijā Nr. 182. Tas ietver:
 - a) visas verdzības formas vai praksi, kas līdzinās verdzībai, tādas kā bērnu pārdošana vai nelegāla tirdzniecība, parāda kalpība un dzimtbūšana, piespiedu vai obligātais darbs, tajā skaitā bērnu piespiedu vai obligātā rekrutēšana izmantošanai bruņotajos konfliktos;
 - b) bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu prostitūcijai, pornogrāfijas produkcijas ražošanai vai pornogrāfiskiem priekšnesumiem;

- c) bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu nelegālām darbībām, jo īpaši narkotisko vielu ražošanā un tirdzniecībā; un
 - d) darbu, kas pēc sava rakstura vai apstākļiem, kādos tas tiek veikts, var kaitēt bērna veselībai, drošībai vai tikumībai;
12. Aizliegums attiecībā uz piespiedu vai obligātu darbu, t. i., visa veida darbu vai pakalpojumu, ko, piedraudot ar sodu, pieprasa no jebkuras personas un ko minētā persona pati nepiedāvā brīvprātīgi, kā interpretēts saskaņā ar 2. panta 1. punktu Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijā (Nr. 29). Piespiedu vai obligāts darbs jēdziens neietver visu veida darbu un pakalpojumu, kas atbilst 2. panta 2. punktam Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijā Nr. 29 vai 8. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
13. Visu veidu verdzības un vergu tirdzniecības, tostarp verdzībai pielīdzināmas prakses, dzimtbūšanas un citu veidu uzkundzēšanās vai apspiešanas darba vietā, piemēram, galējas ekonomiskas vai seksuālas izmantošanas un pazemošanas vai cilvēku tirdzniecības aizliegums, kā interpretēts saskaņā ar 8. pantu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;

14. [...]
15. Tiesības uz biedrošanās brīvību, pulcēšanās brīvību, tiesības apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus, kā interpretēts saskaņā ar 21. un 22. pantu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, 8. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, Starptautiskās Darba organizācijas 1948. gada Konvenciju par biedrošanās brīvību un tiesību apvienoties aizsardzību Nr. 87 un Starptautiskās Darba organizācijas 1949. gada Konvenciju par tiesībām apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus Nr. 98. Tas ietver šādas tiesības:
- a) darba ņēmēji var brīvi veidot arodbiedrības vai pievienoties tām;
 - b) arodbiedrības izveidi, pievienošanās tai un dalību tajā nedrīkst izmantot par iemeslu nepamatotai diskriminācijai vai atriebībai;
 - c) arodbiedrības var brīvi darboties saskaņā ar to statūtiem un noteikumiem bez iestāžu iejaukšanās; un
 - d) tiesības streikot un tiesības slēgt koplīgumus;
16. Nevienlīdzīgas attieksmes nodarbinātībā aizliegums, izņemot gadījumus, kad to pamato nodarbināšanas prasības, kā interpretēts saskaņā ar 2. pantu Starptautiskās Darba organizācijas 1951. gada Konvencijā par vienlīdzīgu atlīdzību Nr. 100, 1. pantu Starptautiskās Darba organizācijas 1958. gada Konvencijā par diskrimināciju nodarbinātībā un profesijā Nr. 111 un 7. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām; Tas jo īpaši ietver:
- a) nevienlīdzīgu atlīdzību par vienādu darbu; un
 - b) diskrimināciju nacionālās vai sociālās izcelsmes, rases, ādas krāsas, dzimuma, reliģijas un politisko uzskatu dēļ;

17. [...]
18. Aizliegums izraisīt kaitīgas augsnes izmaiņas, ūdens vai gaisa piesārņojumu, kaitīgas emisijas vai pārmērīgu ūdens patēriņu, vai citu ietekmi uz dabas resursiem, piemēram atmežošanu, kas
- a) būtiski vājina dabisko bāzi pārtikas saglabāšanai un ražošanai;
 - b) liedz personai piekļuvi drošam un tīram dzeramajam ūdenim;
 - c) apgrūtina personai piekļuvi sanitārajām telpām vai tās iznīcina;
 - d) kaitē personas veselībai,
- kā interpretēts saskaņā ar 6. panta 1. punktu Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un 11. un 12. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
19. Aizliegums, iegādājoties zemi, mežus un ūdeņus, veicot to izstrādi vai citādi tos izmantojot, ieskaitot atmežošanu, nelikumīgi padzīt no zemes, mežiem un ūdeņiem vai atņemt tos, ja to izmantošana nodrošina personas iztiku, kā interpretēts saskaņā ar 11. pantu Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.
20. [...]
21. [...]

2. CILVĒKTIESĪBU UN PAMATBRĪVĪBU INSTRUMENTI

- Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- Starptautiskās Darba organizācijas pamatkonvencijas:
 - 1948. gada Konvencija par biedrošanās brīvību un tiesību apvienoties aizsardzību Nr. 87;
 - 1949. gada Konvencija par tiesībām apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus Nr. 98;
 - 1930. gada Piespiedu darba konvencija Nr. 29 un tās 2014. gada protokols;
 - 1957. gada Konvencija par piespiedu darba izskaušanu Nr. 105;
 - 1973. gada Minimālā vecuma konvencija Nr. 138;
 - 1999. gada Bērnu darba ļaunāko formu konvencija Nr. 182;
 - 1951. gada Konvencija par vienlīdzīgu atlīdzību Nr. 100;
 - 1958. gada Konvencija par diskrimināciju nodarbinātībā un profesijā Nr. 111.

II DAĻA

3. PANTA B) PUNKTĀ MINĒTIE AIZLIEGUMI UN PIENĀKUMI ATTIECĪBĀ UZ VIDES AIZSARDZĪBU

1. Pienākums novērst vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kā interpretēts saskaņā ar 10. panta b) punktu 1992. gada Konvencijā par bioloģisko daudzveidību attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamajiem tiesību aktiem, tai skaitā pienākumi, kas izriet no Kartahenas protokola par dzīvu ģenētiski modificētu organismu attīstīšanu, apiešanos ar tiem, transportēšanu, izmantošanu, nodošanu un izlaišanu brīvībā un 2014. gada 12. oktobra Nagojas Protokola par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un godīgu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas;
2. Aizliegums importēt vai eksportēt, reeksportēt vai ievest no jūras sugu īpatņus, kas iekļauti I–III papildinājumā 1973. gada 3. marta Konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*), to darot bez atļaujas, kā interpretēts saskaņā ar Konvencijas III, IV un V pantu;
3. Aizliegums ražot, importēt un eksportēt dzīvsudrabu saturošus izstrādājumus, kas minēti A pielikuma I daļā 2013. gada 10. oktobra Minamatas konvencijā par dzīvsudrabu (Minamatas konvencija), kā interpretēts saskaņā ar Konvencijas 4. panta 1. punktu;
4. Aizliegums izmantot dzīvsudrabu un dzīvsudraba savienojumus ražošanas procesos, kas minēti Minamatas konvencijas B pielikuma I daļā, pēc konvencijā norādītā atsevišķā procesa pārtraukšanas datuma, kā interpretēts saskaņā ar Konvencijas 5. panta 2. punktu;

5. Aizliegums par nelikumīgu dzīvsudraba atkritumu apstrādi, kā interpretēts saskaņā ar Minamatas konvencijas 11. panta 3. punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/852 ⁷⁶ 13. pantu;
6. Aizliegums ražot un izmantot ķīmiskas vielas, kas minētas 2001. gada 22. maija Stokholmas Konvencijas par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (*NOP* konvencija) A pielikumā, kā interpretēts saskaņā ar Konvencijas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1021 ⁷⁷;
7. Aizliegums nelikumīgi pārkraut, savākt, uzglabāt un apglabāt atkritumus, kā interpretēts saskaņā ar *NOP* konvencijas 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta i) un ii) punktu un Regulas (ES) 2019/1021 7. pantu;
8. Aizliegums importēt vai eksportēt ķīmisku vielu, kas minēta III pielikumā 1998. gada 10. septembra Roterdamas Konvencijai par procedūru, saskaņā ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām ķīmiskām vielām un pesticīdiem (*UNEP/FAO*), kā interpretēts saskaņā ar Konvencijas 10. panta 1. punktu, 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 11. panta 2. punktu un kā norādījusi Konvencijas puse, kura ir importētāja vai eksportētāja, ievērojot iepriekš norunātas piekrišanas (*PIC*) procedūru;

⁷⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/852 (2017. gada 17. maijs) par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008 (OV L 137, 24.5.2017., 1. lpp.).

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1021 (2019. gada 20. jūnijs) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (OV L 169, 25.6.2019., 45. lpp.).

9. Aizliegums nelikumīgi importēt un eksportēt kontrolējamās vielas, kas minētas A, B, C un E pielikumā Monreālas protokolam par vielām, kas noārda ozona slāni, kurš pievienots Vīnes Konvencijai par ozona slāņa aizsardzību, kā interpretēts saskaņā ar Monreālas protokola 4.B pantu un licencēšanas noteikumiem saskaņā ar attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamajiem tiesību aktiem;
10. Aizliegums eksportēt bīstamos vai citus atkritumus, kā interpretēts saskaņā ar 1. panta 1. un 2. punktu 1989. gada 22. marta Bāzeles Konvencijā par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu (Bāzeles konvencija) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1013/2006 ⁷⁸,
- a) Konvencijas pusei, kas ir aizliegusi šādu bīstamu un citu atkritumu importu, kā interpretēts saskaņā ar Bāzeles konvencijas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu;
 - b) valstij importētājai, kas nedod rakstisku piekrišanu konkrētajam importam, gadījumā, ja minētā valsts importētāja nav aizliegusi šādu bīstamo atkritumu importu, kā interpretēts saskaņā ar Bāzeles konvencijas 4. panta 1. punkta c) apakšpunktu;
 - c) valstij, kas nav Bāzeles konvencijas puse, kā interpretēts saskaņā ar Bāzeles konvencijas 4. panta 5. punktu;

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.).

- d) valstij importētājai, ja šādi bīstami atkritumi vai citi atkritumi netiek izmantoti ekoloģiski pamatotā veidā valstī importētājā vai citās valstīs, kā interpretēts saskaņā Bāzeles konvencijas 4. panta 8. punkta pirmo teikumu;
11. Aizliegums eksportēt bīstamos atkritumus no valstīm, kas uzskaitītas Bāzeles konvencijas VII pielikumā, uz valstīm, kuras nav uzskaitītas VII pielikumā, attiecībā uz darbībām, kas uzskaitītas Bāzeles konvencijas IV pielikumā, kā interpretēts saskaņā ar Bāzeles konvencijas 4.A pantu un Regulas (EK) Nr. 1013/2006 34. un 36. pantu;
12. Aizliegums importēt bīstamos atkritumus un citus atkritumus no valsts, kas nav Bāzeles konvencijas puse un nav to ratificējusi, kā interpretēts saskaņā ar Bāzeles konvencijas 4. panta 5. punktu;
13. Pienākums novērst vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz īpašumiem, kas apzīmēti kā dabas mantojums, kā definēts 1972. gada 16. novembra Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (Pasaules mantojuma konvencija) 2. pantā, kā interpretēts saskaņā ar Pasaules mantojuma konvencijas 5. panta d) punktu un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem;
14. Pienākums novērst vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz mitrājiem, kā definēts 1. pantā 1971. gada 2. februāra Konvencijā par starptautiskas nozīmes mitrājiem, jo īpaši kā ūdensputnu dzīvotni (Ramsāres konvencija), kā interpretēts saskaņā ar Ramsāres konvencijas 4. panta 1. punktu un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem;

15. Pienākums novērst kuģu radīto piesārņojumu, kā interpretēts saskaņā ar 1973. gada 2. novembra Starptautisko konvenciju piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar 1978. gada protokolu (*MARPOL 73/78*). Tas ietver:
- a) aizliegums izvadīt jūrā:
 - i) naftu vai naftu saturošu maisījumu, kā definēts *MARPOL 73/78* I pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts saskaņā ar *MARPOL 73/78* I pielikuma 9.–11. noteikumu;
 - ii) kaitīgas šķidrās vielas, kā definēts *MARPOL 73/78* II pielikuma 1. noteikuma 6. punktā, kā interpretēts saskaņā ar *MARPOL 73/78* II pielikuma 5. un 6. noteikumu; un
 - iii) notekūdeņus, kā definēts *MARPOL 73/78* IV pielikuma 1. noteikuma 3. punktā, kā interpretēts saskaņā ar *MARPOL 73/78* IV pielikuma 8. un 9. noteikumu;
 - b) aizliegums attiecībā uz tādu nelikumīgu piesārņojumu, ko izraisījušas kaitīgas vielas, kuras pa jūru pārvadā iepakotas, kā definēts *MARPOL 73/78* III pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts saskaņā ar *MARPOL 73/78* III pielikuma 1.–7. noteikumu; un
 - c) aizliegums attiecību uz nelikumīgu kuģu atkritumu izraisītu piesārņojumu, kā definēts *MARPOL 73/78* V pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts saskaņā ar *MARPOL 73/78* V pielikuma 3.–6. noteikumu;
16. Aizliegums attiecībā uz jūras vides piesārņojumu, kas rodas atkritumu izgāšanas rezultātā, kā definēts Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas (*UNCLOS*) 1. panta 1. punktā, kā interpretēts saskaņā ar *UNCLOS* 210 pantu un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem.

SAIMNIECISKO DARBĪBU STATISTISKĀ KLASIFIKĀCIJA, KĀ DEFINĒTS
 REGULAS (EK) Nr. 1893/2006 IV PIELIKUMĀ UN MINĒTS 2. PANTA 1. PUNKTA B)
 APAKŠPUNKTĀ

Pants	Sektors	Atbilstošais <i>NACE</i> kods
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts	Tekstilizstrādājumu, ādas un ādas izstrādājumu (arī apavu) ražošana	C sadaļa, 13.–15. nodaļa
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts	Tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu vairumtirdzniecība	G sadaļa, 46. nodaļa, grupa 46.4, klase 46.41–46.42
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts	Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (tostarp akvakultūra)	A iedaļa
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts	Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	C sadaļa, 10.–11. nodaļa

2. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts	Lauksaimniecības izejvielu, dzīvju lopu, koka, pārtikas un dzērienu vairumtirdzniecība	G sadaļa, 46. nodaļa, grupa 46.1, klase 46.11–46.13 un 46.16–46.17
		G sadaļa, 46. nodaļa, grupa 46.2
		G sadaļa, 46. nodaļa, grupa 46.3
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) punkts	Derīgo izrakteņu ieguve neatkarīgi no to ieguves vietas (tostarp jēlnafta, dabaszāze, ogles, lignīts, metāli un metāla rūdas, kā arī visi pārējie nemetāliskie minerāli un karjeru produkti)	B sadaļa
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) punkts	Metālu, citu nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu ražošana, (izņemot mašīnas un iekārtas)	C sadaļa, 23.–25. nodaļa
2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) punkts	Derīgo izrakteņu, to pamatproduktu un starpproduktu vairumtirdzniecība (tostarp metālu un metāla rūdu, būvmateriālu, degvielas, ķīmisko vielu un citu starpproduktu vairumtirdzniecība)	G sadaļa, 46. nodaļa, grupa 46.7, klase 46.71–46.73 un 46.75–46.76